

26.10.2020

ПРОЕКТ НА ОТЧЕТ СЛЕД КОМАНДИРОВКА

след проучвателното посещение в България, състояло се от 24 до
26 февруари 2020 г.

Комисия по петиции

Участници в командировката:

Дулорс Монсерат командировката)	(PPE, Испания) (ръководител на
Лорант Винце, Кристиан Терхеш, (ECR))	(PPE, Румъния) (S&D, Румъния) / от 13.5.2020 г.
Татяна Жданока	(Verts/ALE, Латвия)

Членове, участващи в служебно качество:

Петър Витанов	(S&D, България)
Цветелина Пенкова	(S&D, България)
Андрей Слабаков	(ECR, България)

Съдържание

1. Въведение	4
2. Петиции.....	4
3. Резюме на проведените срещи.....	4
Понеделник, 24 февруари 2020 г., 15.30 ч.	4
Среща в Министерството на правосъдието на Република България:	4
Понеделник, 24 февруари 2020 г., 16.35 ч.	8
Среща с вносителите на петиции в Бюрото за връзка на Европейския парламент в София	8
Време за въпроси и отговори с вносителите на петиции:	13
25 февруари 2020 г., вторник, 9.00 ч.....	15
Среща в Министерството на икономиката на Република България	15
25 февруари 2020 г., вторник, 12.00 ч.....	19
Среща в Българската национална банка (БНБ)	20
25 февруари 2020 г., вторник, 16.00 ч.....	22
Среща в Монтана, България.....	22
Сряда, 26.02.2020 г.	25
Среща с Комисията за защита на потребителите в 8.30 ч.....	25
Среща с Българската национална асоциация „Активни потребители“ в 10.00 ч.....	28
Среща с Камарата на частните съдебни изпълнители – сдружението на частните съдебни изпълнители в 11.00 ч.	29
Среща с Асоциацията на банките в България в 11.30 ч.	31
Среща със Съюза на съдиите в България и Висшия съдебен съвет на България в 12.00 ч.....	33
Среща в 12.45 ч. с българския омбудсман,	34
4. Заключение и препоръки.....	35
Относно въпроси, свързани с потребителските договори	35
Заключения	35
Препоръки.....	36
Във връзка с посещението в Монтана:	37
Заключения:	37
Препоръка	37
ПРИЛОЖЕНИЕ I.....	38
ПРИЛОЖЕНИЕ II.....	49
ПРИЛОЖЕНИЕ III	55

ПРИЛОЖЕНИЕ IV	66
ПРИЛОЖЕНИЕ V	67
ПРИЛОЖЕНИЕ VI	68
ПРИЛОЖЕНИЕ VII	80

1. Въведение

Проучвателната командировка до София, състояла се от 24 до 26 февруари 2020 г., беше организирана от комисията по петиции съгласно член 228 от Правилника за дейността на Европейския парламент и разрешена от Бюрото на Парламента на 16 ноември 2019 г. Целта на проучвателното посещение беше среща с вносителите на петиции, министри и правителствени служители, представители на гражданското общество, организации на потребителите и българския омбудсман във връзка с множество получени петиции относно предполагаеми неравноправни клаузи в договорите за ипотечни кредити. Членовете на ЕП също така посетиха Монтана, за да проучат съответствието на депата за отпадъци със законодателството на Европейския съюз в областта на околната среда и отпадъците и да се срещнат с вносителя на петицията и с регионалните органи.

2. Петиции

Резюме в приложение I

3. Резюме на проведените срещи

Понеделник, 24 февруари 2020 г., 15.30 ч.

Среща в Министерството на правосъдието на Република България:

Представители на министерството, които присъстваха: Министър на правосъдието г-н Данаил Кирилов, заместник-министър г-жа Десислава Ахладова, отговорна за надзора над публичните и частните съдебни изпълнители, г-н Григор Тодоров, г-н Георги Данков, г-жа Биляна Билякова, г-жа Митка Захарлиева, г-н Василий Дружинин, г-жа Даниела Белчина, г-жа Ирина Кузманова, г-жа Абрашова.

Министър Данаил Кирилов взе думата и благодари на членовете на ЕП за първата командировка на Европейския парламент в България по време на мандата му като министър на правосъдието. Той обясни, че преди да встъпи в настоящата си длъжност, е бил председател на комисията по правни въпроси на Народното събрание на Република България (Народното събрание). Министърът е работил по реформата на Гражданския процесуален кодекс (ГПК). Първите изменения на ГПК са въведени през 2017 г. и впоследствие през 2019 г.

Контекст на реформата на Гражданския процесуален кодекс (ГПК).

При изменението на ГПК Народното събрание се е стремяло да балансира правата и задълженията на длъжниците и кредиторите. Въведени са важни изменения в процедурата за изпълнение и процедурата за издаване на заповед (последната е приета през 2017 г.).

Министърът посочи, че реформата е успяла да постигне добър баланс между интересите на инвеститорите и икономиката, от една страна, и длъжниците, от друга страна. Той припомни, че през 2005 г. за банките и другите финансови институции е било много трудно да събират дългове.

Ръководителят на делегацията, г-жа Дулорс Монсерат, представи членовете на делегацията и зададе въпрос относно измененията на ККП, въведени през 2019 г.:

- Какви са последиците както за длъжниците, така и за кредиторите?
- Правата на потребителя ще бъдат ли по-добре защитени сега?
- Длъжниците, които са поели договорни задължения преди реформата, ще имат ли право на обжалване?
- Има ли контрол върху частните дружества, които предоставят заеми?

Отговори на въпросите

Министър Кирилов отговори, че българските органи са получили писмо от Европейската комисия за нарушения на правата на потребителите през януари 2019 г. След това е започната процедура за установяване на нарушение (EU Pilot), но същността на нарушението, т.е. неравноправни клаузи в потребителските договори и контролът върху клаузите, не попада в рамките на компетентност на Министерството на правосъдието. Органите са отговорили на всички искания с изменение на Гражданския процесуален кодекс. Министерството на икономиката е по-компетентно по тези въпроси.

Понастоящем съдилищата трябва да следят за съществуването на неравноправни клаузи и следователно натовареността на съдиите се е увеличила значително. Производството по принудително изпълнение на заповед за плащане става по-трудно, по-сходно с производството по искове. Кредиторът трябва да предостави всички подробности относно дълга. Ако съдиите подозират, че е налице недобросъвестност, те незабавно преминават към производството по исковете. След реформата ще бъде възможно да се оспорят действията на съдебните изпълнители и кредиторите ще имат повече трудности при събирането на дълговете. Ако призовката бъде издадена, тя задейства процедурата за предявяване на искове. При обичайната процедура кредиторът трябва да заплати високи такси.

Г-жа Десислава Ахладова добави, че след реформите има повече прозрачност и повече комуникация. Обжалването е симетрично на производството при заповед. Съдилищата са длъжни да проверяват всички приложения и изменения на общите условия на договорите. В миналото договорите не са били прилагани към документите по производството, нито приложенията към тях. Съществувала е голяма вероятност за неравноправни клаузи. Сега съдът ще може да спре процедурата. Срокът, в който длъжникът може да подаде жалба срещу процедурата, ще бъде увеличен (от две седмици на един месец). Длъжникът ще заплати съдебните разноски, които не надвишават 5% от стойността на кредита/дълга. Длъжникът, който заявява, че не може да плати, ще разполага с повече време, за да подготви защитата си. Документът, в който са посочени всички събрани от банката плащания, следва да бъде приложен към документите, представени пред съда. Измененията от 2019 г. също така се отнасят до несъответствията в областта на защитата на потребителите (съгласно директивите). Съдът е длъжен да издаде заповед за изпълнение в съответствие с изпълнителното производство.

Целият списък на измененията, въведени през декември 2019 г., е много дълъг:

- правилото за защитимост по съдебен ред (видове дела, по които съдът може да се произнесе);
- длъжникът ще понесе по-ниски разходи;

- най-уязвимите длъжници ще получат по-добра защита (по-ниски такси, ограничаване на таксите, събирани от частните съдебни изпълнители);
- ще има баланс между методите на събиране и събраните суми;
- всяка страна ще може да поиска оценка на продажания на търг имот;
- отказът на съдебния изпълнител да извърши оценка или отказът му да възложи на трето лице могат да бъдат обжалвани;
- всички спорове между банките и потребителите ще се разглеждат от гражданскопроцесуалното право;
- длъжниците не са задължени да обясняват защо се противопоставят на исковите на кредитора, а само попълват формуляра, предоставен от съда;
- списъкът на имотите, които не могат да бъдат конфискувани, е разширен.

Г-жа Белчина добави, че нов формуляр за заповед за изпълнение е публикуван предишния петък (20 февруари 2020 г.) в Държавен вестник и ще се използва редовно.

Г-н Кирилов и г-жа Ахладова относно така наречените „тайни стаи“ (предполагаема специална складова зала в Софийския районен съд, съдържаща архиви на всички частни граждански дела).

Тези твърдения бяха отхвърлени от Върховния касационен съд на България. Разбира се, не се допуска злоупотреба. Длъжникът трябва да представи основателни причини, когато оспорва иска: това е достатъчно за съда. Длъжникът трябва да внесе оспорването в съда. Имуществото на длъжниците не може да се използва за събиране на дълговете.

Г-жа Жданока поиска повече информация

- относно положението по отношение на частните съдебни изпълнители;
- относно становището на Министерството относно предполагаемата корупция на съдилищата и съдебните изпълнители;
- относно проверки, които са извършвани/са били извършени.

Г-н Данков обясни, че правният статут на частните съдебни изпълнители се основава на Закона за частните съдебни изпълнители от 2005 г. Българската държавна администрация възлага на съдебните изпълнители да пристъпят към принудително събиране на частни вземания.

Камарата на частните съдебни изпълнители е създадена с цел надзор на поведението на съдебните изпълнители. Инспекторатът към Министерството на правосъдието организира общи инспекции и финансови инспекции (член 75, параграф 8 от Закона за съдебната власт от 2007 г.).

Когато съдът издаде изпълнителния лист, той прехвърля делото към съдебния изпълнител за изпълнение. След това съдебният изпълнител уведомява длъжника за заповедта на съда и събира дълга (изискват се писмени документи).

Министър Кирилов относно предполагаемите случаи на корупция:

Когато има подозрения за корупция, съществуват механизми за надзор и инспекции, но Министерството на правосъдието не носи отговорност за това. След множество обвинения Министерството на правосъдието е поискало дисциплинарни производства срещу съдебни изпълнители.

От статистиката: През 2019 г. са образувани 34 дисциплинарни производства (15 производства, поискани от Камарата на частните съдебни изпълнители, 16 от Министерството на правосъдието и 3 съвместно поискани) (*приложение V*).

Имало е подозрения, че съдебни изпълнители се намесват в търговете на имоти. Сега, след регламента за електронните публични търгове, всички могат да следват тръжната процедура.

Г-н Данков добави, че годишно има 60 производства. Още през 2020 г. са образувани 5 дисциплинарни производства от Министерството на правосъдието. Един от вносителите на петицията (г-н Илиев) е предложил провеждането на дисциплинарно производство да става от Министерството, а не от Камарата на частните съдебни изпълнители.

Г-н Лорант Винце зададе въпрос във връзка с разпоредбите за прилагането на изменения закон на 19 декември 2019 г.:

- Имало ли е диалог между вносителите на петиции и законодателите;
- достатъчни ли са въведените изменения. Очаква ли Министерството да приключи започнатото от ЕК производство за установяване на нарушение?

Министър Кирилов отговори, че процедурата във връзка със заповед за изпълнение е променена. Относно нарушението: информация за измененията е изпратена отдавна на ЕК. Няма да има последващи действия във връзка с нарушението. Процедурата за хармонизиране също е завършена.

Г-жа Билякова добави, че са предприети всички необходими законодателни стъпки. Официалното уведомително писмо от ЕК (преди ЕК да започне процедура за нарушение) е получено през януари 2019 г. Тя добави, че промените в производствата по отношение на заповедите за плащане са в дневния ред на министерството от години.

Министър Кирилов заяви, че все още не са приети всички необходими изменения на Гражданския процесуален кодекс и на наказателното и гражданското законодателство. Има различия в практиката. Висшият съдебен съвет обсъжда дали всички производства за плащане следва да се извършват по електронен път. Окръжните съдилища са претоварени с дела. Новата система функционира само от 2 месеца и има несъответствия между София (столицата) и останалата част от страната.

Относно Асоциацията на банките в България:

Министърът обясни, че банките не са доволни от въведените промени. Те ще срещат трудности при събирането на вземанията си. Като цяло според него новите правила следва да бъдат рационализирани, а правната култура — подобрена. Достъпът до лесни заеми следва да бъде ограничен.

Той добави, че организациите на гражданското общество се интересуват от въпроса за потребителските кредити, но не на същото равнище като преди. Той предложи по този въпрос да се говори с омбудсмана. Според него има агенции за връзки с обществеността, които са подкрепяли вносителите на петиции през периода 2015—2017 г. (на практика агенциите за връзки с обществеността са вдъхновявали вносителите на петиции). Той заяви, че настоящото положение в България не е по-лошо, отколкото в други държави. Банката се доверява на длъжника, като предоставя ипотеката. Той отбеляза, че вносителите на петиции представят многобройни оплаквания. Г-н Илиев (един от вносителите на петиции) е длъжник в качеството си на юридическо лице, а не на физическо лице.

Г-жа Билякова обясни, че са проведени обществени консултации, когато са били предложени измененията, например конференция, организирана от Министерството, с участието на множество заинтересовани страни, в която е участвал Висшият съдебен съвет. Тя добави, че ако съдия подозира нарушение на правото на ЕС, той/тя може да обжалва решението на по-низшестоящите съдилища.

Г-жа Белчина добави, че групата, на която е било възложено изготвянето на изменения, е постигнала съгласие по един общ проект. Българските депутати са въвели измененията след широки социални консултации. Комисията по правни въпроси на Народното събрание също е обсъдила предложените изменения.

Ръководителят на делегацията даде думата на българските членове, участващи в служебно качество.

Г-н Андрей Слабаков заяви, че в Инспектората има само 15 инспектори за контрол, поради което е невъзможно да се работи с всички частни съдебни изпълнители, наети от частните дружества.

Г-жа Цветелина Пенкова заяви, че промените от 2018/2019 г. са направени след препоръки. Тя запитва дали е имало последваща оценка на въздействието или анализ на измененията.

Членовете на делегацията са били информирани, че Висшият съдебен съвет е отправил запитване до всички съдилища относно практиката в производствата за плащане и че комисията по правни въпроси на Народното събрание е била информирана. Те ще изготвят правен анализ известно време след въвеждането на измененията. Те са отворени за предложения от НПО.

Г-жа Монсерат обясни, че в Испания потребителските договори следва да се подписват в присъствието на нотариус. Що се отнася до твърденията на вносителя на петицията, според нея процедурата по изпълнение следва да бъде прекратена веднага след иска на длъжника.

Понеделник, 24 февруари 2020 г., 16.35 ч.

Среща с вносителите на петиции в Бюрото за връзка на Европейския парламент в София

Петиция № 0063/2017

г-н Ивайло Илиев

Вносителят на петицията твърди, че българските органи не спазват правото на ЕС. Българските органи се опитват да убедят представителите на ЕС в обратното. Към момента, в който Европейският парламент е започнал да разглежда неговата петиция, в

продължение на няколко години е имало 150 висящи дела. Има нерешени случаи още от 2007 г. През 2016 г. е започнал процесът на борба с корупцията. Вносителят на петицията твърди, че заповедите за изпълнение не са подобрени и на длъжниците не се предоставят документи.

Петиция № 0514/2018

г-н Ивайло Илиев

Той заяви, че е невъзможно да се защити, без да бъде уведомен с писмени документи/доказателства. Според него, когато длъжниците получават само заповеди за плащане, това не е достатъчно. Следва да има отделен документ, който да ги информира за извършените правни проверки, информация за възможностите за обжалване и причините за заповедите за изпълнение. Той заяви, че звеното за борба с корупцията е заявило, че издаването само на заповед за плащане е стандартно действие на съдилищата.

Петиции № 0838/2017 и № 0720/2018.

г-жа Виолета Господинова

Г-жа Иванова, представляваща вносителката на петиция № 0838/2017:

Банката ѝ е получила заповед за незабавно изпълнение въз основа на извлечение от счетоводните книги (финансова документация) от банката. Съдебното решение срещу нея е постановено в закрито съдебно заседание и частен съдебен изпълнител във Варна започва процедура по събиране на дълга. Вносителката на петицията посочва, че никога не е била информирана за започването на тази процедура, която е започнала преди повече от 2 години, и в крайна сметка нейният имот е бил продаден на търг.

Петиция № 0720/2018

г-жа Виолета Господинова

Вносителката на петицията посочва, че банката ѝ е закупила имота на много ниска цена, която не е еквивалентна на нейния дълг. Когато научава за случая, тя възразява срещу процедурата. Вносителката на петицията не е могла да получи информация, нито да си възстанови имота, който е бил продаден на търг. Тя се е обърнала към Върховния касационен съд, който е решил да отмени предишното решение, но вносителката на петицията окончателно е загубила имота си, тъй като е бил продаден. Тя твърди, че банката и съдебният изпълнител са действали съгласувано.

Петиция № 0408/2017

Г-жа Манолова (бивш български омбудсман) се изказа от името на вносителя на петицията (главно относно новото изменение, внесено през декември 2019 г. в българския Граждански процесуален кодекс).

Г-жа Манолова обясни, че в миналото съдилищата не са проверявали неравноправните клаузи в договорите. Заповедите за изпълнение са били издавани без съдебно производство от съдилищата. Според нея въведените през декември 2019 г. изменения само частично решават проблемите, тъй като имуществото на длъжника все още може да бъде продадено. Длъжникът може да върне кредита обратно, но неговото имущество няма да му бъде върнато. Според нея производството за установяване на нарушение следва да продължи.

Петиция № 1045/2018

г-н З. А. (анонимен вносител на петицията), г-н Радослав Даскалов от името на вносителя на петицията

Когато съдът започне да налага изпълнението на банкови договори, той изисква такса и тя може да бъде висока. Вносителят на петицията се оплаква, че длъжниците са лишени от техните имоти. Изпълнителният лист все още е задължителен.

Петиция № 0810/2018

г-н П.А. В. (анонимен вносител на петиция)

Вносителят на петицията (на 74 години) е лишен от имота си. Други длъжници са били лишени от собственост в продължение на 2 години. По този случай липсват документи. Той твърди, че прилагането на Директива 93/13/ЕСС относно неравноправните клаузи в потребителските договори следва да бъде преразгледано и обсъдено отново. Той призова за създаването на специална комисия, която да обсъди случилото се.

Петиция № 0606/2018

г-жа Милена Димитрова

Банката на вносителката на петицията е увеличила лихвения процент по заема, без да я е информирала. След това банката е започнала принудително изпълнение (издава изпълнителен лист) срещу нея. Вносителката на петицията не е могла да плати административните разходи (такса) и е освободена от тях. Въпреки това, поради предполагаемо необосновано решение на банката, тя губи делото. Сезиран е Върховният касационен съд, който признава, че длъжникът е въведен в заблуждение.

Петиция № 1193/2018

г-н М. А. (анонимен вносител на петиция)

Вносителят на петицията твърди, че производствата по издаване на заповед за плащане не отговарят на съответното законодателство на ЕС. Според него съдът не се произнася служебно и в реда на производствата са налице неравноправни клаузи. Хората стават бездомни, след като са били изгонени от имотите си. Той твърди, че броят на случаите на изгонени потребители нараства.

Петиция № 0358/2019

г-н Илиев от името на г-н М.А. (анонимен вносител на петиция)

Той призовава за създаването на специална комисия за разследване на проблема с неправомерното поведение на частните съдебни изпълнители. Според него Софийски градски съд продължава да преследва длъжниците.

Петиция № 0609/2018

г-жа Цеца Хаджигеоргиева, г-жа Миланова (нейният адвокат)

Вносителката на петицията от 10 години се опитва да възстанови апартамента на семейството си. Частни съдебни изпълнители в крайна сметка продават имота по много бърз начин. Не е имало правна възможност това да бъде спряно. Понастоящем длъжницата не разполага с правни средства за защита и не може да оспорва продажбата или други изпълнителни действия. Длъжницата следва да заведе дело срещу частния съдебен изпълнител, но това е твърде скъпо за нея.

Петиция № 0051/2019

г-жа Елица Василева (вносителка на петицията), г-н Ивайло Илиев от името на вносителката на петицията

Вносителката на петицията е гарант на дълг. Частен съдебен изпълнител е замразил сметките ѝ, за което се твърди, че няма валидно съдебно решение. Вносителката на петицията твърди, че частните съдебни изпълнители не връчват необходимите документи на длъжниците.

Петиция № 0036/2019

г-н Димитър Панайотов (представен от г-н Шайтонов)

Той твърди, че равнището на корупция в България е високо. Съдилищата постановяват решения срещу длъжници без необходимите доказателства. Понякога дълговете са с много ниска стойност. Той се оплаква от производството по несъстоятелност.

Петиция № 0037/2019

г-жа Мариана Илиева (нейният адвокат се изказва от нейно име)

Вносителката на петицията е съпругата на длъжника, която се е опитала да спре продажбата на имота на семейството (апартамент). Тя се свързва с частния съдебен изпълнител, но апартаментът е продаден. Тя твърди, че законът се прилага по различен начин в зависимост от конкретното лице.

Петиция № 0040/2019

г-н А.М. (анонимен вносител на петиция)

Той се оплаква, че въпреки неотдавнашните промени в Гражданския процесуален кодекс няма реална промяна, а само наименованията на актовете са изменени. Според него производствата са в нарушение на Конституцията.

Вносителите на петиции № 0102/2019, 0346/2019 и 0764/2019 не са присъствали.

Петиция № 0849/2019

г-жа Д. М. (анонимен вносител на петиция)

Тя се представя като потребител, който е бил подведен от условията в кредита. Тя заявява, че лихвеният процент по нейния заем се е увеличил седем пъти. Твърди, че съдебни изпълнители са я принудили да подпише документ (да освободи сметките на гарантите си). Сега тя трябва да върне 23 000 лева.

Вносителят на петиция № 0855/2019 не е присъствал.

Петиция № 0863/2019

г-жа Лиляна Гюрова

Вносителката на петицията твърди, че лихвеният процент по заема ѝ е нараснал значително. Със заповед за изпълнение съдебните изпълнители са продали имота ѝ на много ниска цена. Втори неин имот също е поет от частен съдебен изпълнител.

Петиция № 0864/2019

г-н Венцислав Павлов

Заемът на вносителя на петицията в български лева по-късно е променен в заем в швейцарски франкове с много висок лихвен процент (в рамките на български клон на банка „Piraeus“). На практика за вносителя на петицията е било невъзможно да върне заема или да разсрочи заема. Искането му да направи това е изчезнало; апартаментът му е продаден и препродаден на значително по-висока цена.

Петиция № 0877/2019

г-жа Албена Иванова

Според вносителката на петицията финансовите институции (частни банки), които са конфискували нейните имоти, са ѝ нанесли щети. Тя твърди, че е заплашена от много агресивни банкови представители. В резултат на това тя губи източниците си на доходи и сега е в положение на икономическа нестабилност.

Петиция № 0878/2019

г-жа Таня Михайлова

Съпругът на вносителката на петицията е страдал от шизофрения. След като той сключва договори за заеми, семейството има проблеми с частни съдебни изпълнители. Тя твърди, че съпругът ѝ не може да бъде държан отговорен за своите действия. В резултат от тях са загубили два апартамента. Съпругът ѝ вече е починал.

Вносителят на петиция № 0879/52019 не е присъствал.

Петиция № 0922/2019

г-жа Райна Михайлова и нейният адвокат г-жа Бойкова

Според вносителката на петицията магистратите в съдилищата са привилегирвани и изпълнителната власт увеличава своето влияние: съдии нарушават процесуални права, делата са разпокъсани, не се предоставят доказателства. Съдебното дело на вносителката на петицията е продължило 5 години, тъй като съдиите са чакали за тълкуване на документи.

Петиция № 0925/2019

от името на г-жа Екатерина Янева нейният адвокат г-жа Филипова

Месечните вноски на вносителката на петицията по заема нарастват. Тя е получила ускорен съдебен иск. Според нея измененията от декември 2019 г. не променят правния ред по ефективен начин. Потребителите трябва да бъдат активни, за да докажат наличието на неравноправни клаузи в договорите. Потребителят е в слаба позиция. Ако клаузите са неравноправни, имуществото следва да бъде върнато на длъжника, но това не е така.

През 2012 г. вносителят на петицията е осъден и частни съдебни изпълнители са продали имуществото му. През 2013 г. е отстранен от къщата си. Той твърди, че корупционният механизъм защитава частните съдебни изпълнители.

Време за въпроси и отговори с вносителите на петиции:

Г-н Кристиан Терхеш отбеляза, че много от вносителите на петицията са поискали от Европейския парламент да разреши съдебни дела. Той попита дали са се обърнали към Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) и ако са направили това, какъв е бил резултатът.

На този въпрос вносителите на петицията отговориха, че техните случаи са били отхвърлени от ЕСПЧ въз основа на това, че това са вътрешни проблеми на държавите членки.

Г-н Терхеш попита дали съдебните изпълнители попадат в структурата на изпълнителната, законодателната или съдебната власт.

Вносителите на петицията отговориха, че частните съдебни изпълнители имат изключително широки правомощия, тъй като се изслушват по съдебни дела при закрити врати и длъжниците са уведомявани от тях.

Що се отнася до сезирането на ЕСПЧ, те заявиха, че не съществува възможност за сезиране на ЕСПЧ (член 6 и член 47 от Европейската конвенция за правата на човека (ЕКПЧ), тъй като Върховният касационен съд е направил тълкуване, което не позволява на длъжниците да подадат жалба пред ЕСПЧ. Според тях единствената институция, която оказва помощ, е българският омбудсман.

Г-н Терхеш попита дали вносителите на петицията са отнесли жалбите си до българския Конституционен съд.

Вносителите на петицията поясниха, че в България гражданите не могат да оспорват решения на други съдилища пред Конституционния съд. През 2012 г. българският омбудсман е отнесъл техните дела до Конституционния съд. Решението обаче е било в полза на банките. Вносителите на петицията заявиха, че адвокатските права не се зачитат в България.

Г-жа Татяна Жданока поиска повече информация за движението „Солидарност“, по-специално за неговата структура и начин на работа. Тя припомни, че в Министерството на правосъдието делегацията е била уведомена, че се консултира с организацията „Солидарност“.

Г-н Илиев обясни, че движението „Солидарност“ е гражданско движение. Организацията е регистрирана преди три години. Официално тя е неправителствена организация и води официална документация. Таксата за присъединяване възлиза на 5 лева (приблизително 2,5 EUR) на месец, а годишната такса е 20 лева (приблизително

10 EUR). Процесът на регистрация е електронен. Членуват и хора от държави, различни от България. Неправителствената организация е завела в съда около 350 дела. Той обясни, че длъжникът трябва да заплати на съда такса между 30 и 80 лв. (между 15 и 40 EUR) за иск за неравноправна клауза и това не се е променило след изменението на Гражданския процесуален кодекс. Освен това според него измененията няма да бъдат изцяло приложени, тъй като съдиите на практика няма да могат да извършват всички необходими проверки.

Г-н Лорант Винце взе думата и заяви, че в Министерството на правосъдието делегацията е била информирана, че наскоро са направени правни промени в Гражданския процесуален кодекс. Скоро ще започне да се прилага законът. Трябва да се предвиди период, в който да се наблюдават последиците от тези промени. Следователно разглеждането на петициите няма да бъде приключено. Единственият път напред е да се спре начинът, по който банките процедират, т.е. да им се попречи да получат изпълнителен лист. Необходимо е започването на специална процедура и банките следва да бъдат изключени от тази процедура.

Г-жа Дулорс Монсерат обясни, че разглеждането на петициите няма да бъде приключено и че след констативното посещение ще има доклад и препоръки и членовете на комисията по петиции ще гласуват по тях.

Председателят запита каква е таксата за всеки отделен случай на иск. Отговорът беше, че тази такса варира от 40 до 80 лева (приблизително от 20 до 40 EUR) за всеки отделен иск (провизия). Предложените промени не засягат таксите и вносителите на петиции считат, че следва да има само една такса. Таксата не е ограничена и може да достигне до 5% от размера на иска. По въпроса за задължението за присъствие на нотариус беше обяснено, че подписването на договора с нотариус не е задължително. По въпроса за таксите, плащани от длъжниците, беше обяснено, че таксите за бърза процедура не са неограничени.

Вносителите на петиции попитаха по какъв начин Европейският парламент би могъл да им помогне. Те посочиха, че вторичното законодателство също е важно. Вносителите на петицията посочиха, че във връзка с подобряването на достъпа до съдилищата, те следва да могат да отнесат случая до Съда на ЕС. Те настояха, че ЕСПЧ в Страсбург е получил извънредно много българските дела.

По въпроса на председателя дали процесът на изпълнение се спира, ако бъде подадена жалба до съда, вносителите на петиции отговориха, че той не се спира.

Г-н Терхеш заяви, че Европейската комисия изпраща експерти в България, които да извършват ежегодна проверка на съдебната реформа, борбата с корупцията и борбата с организираната престъпност. Той обясни, че съществуват механизми и че съдебната система се наблюдава, и че вносителите на петицията следва да уведомят експертите на ЕК. Вносителите на петиции заявиха, че не са имали възможност да направят това и считат, че е налице общ проблем с неспазването на правото на ЕС.

Заседанието беше закрито в 19.45 ч.

25 февруари 2020 г., вторник, 9.00 ч.

Среща в Министерството на икономиката на Република България

Г-н Емил Алексиев, началник на отдела за политика за защита на потребителите, приветства делегацията.

Г-жа Монсерат представи членовете на делегацията и зададе следния въпрос:

- Делегацията е осведомена за измененията от декември 2019 г., които предстои скоро да бъдат приложени. Банките ще прилагат ли съдебните решения?
- Необходимо ли е да се отиде при нотариус при подписването на договор?
- Ако в договорите има неравноправни клаузи и длъжниците ги оспорват, трябва ли те да заплатят такса? Спира ли се процедурата за принудително изпълнение в случай на оспорване от страна на потребителя?

Г-н Алексиев отговори, че Директивата относно неравноправните клаузи (Директива 93/13/ЕИО от 5 април 1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори) се прилага за всички страни, а не само за банките (авторите на петициите се съсредоточават върху банките). Измененията, въведени през декември 2019 г., вече се прилагат. Банките ще имат право да започнат принудителното изпълнение, както е било досега. Новите елементи са проверки – ако потребителят подаде жалба до съда, съдията е длъжен да извърши служебна проверка и да разгледа клаузите (за да определи дали в договорите между длъжника и кредитора има неравноправни клаузи). Длъжниците могат да подадат възражение в срок от 30 дни (преди измененията този срок е бил 14 дни).

Относно Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори:

До Съда на ЕС бяха отправени предварителни въпроси относно прилагането на тази директива. Банковите институции и общите условия на договорите са основният предмет на жалби не само в България, но и в други източноевропейски държави и в други държави членки, като Испания, Италия и др.

Размерът на сумата, която може да бъде депозирана като обезпечение, за да се спре изпълнителното производство, е определен (след измененията) на 1/3 от стойността на дълга (преди измененията е бил 100%).

Потребителят не трябва да се обръща към съда. Той може да се обърне към организацията за защита на потребителите, за да бъде проверен договорът. Органът за защита на потребителите може да предяви колективен иск. Ако има неравноправни клаузи, потребителят може да се обърне към съда.

Г-жа Дулорс Монсерат заяви, че потребителят е в слаба позиция. Ако желае да оспори случая, той трябва да заплати таксата. Тя запитва дали потребителите имат право да имат служебен адвокат (особено тези, които са уязвими).

Г-н Алексиев отговори, че таксата е задължителна. Законодателят може да реши да промени това. На теория: дължима е само сума в размер до 1/3 от задължението и длъжникът може да спре принудителното изпълнение (понастоящем разполага с един месец, за да направи това само чрез подаване на възражение). Проверката се извършва от съдията.

Г-жа Татяна Жданока зададе въпрос, свързан с договора – дали има промени във валутата и промени в лихвения процент. Какво прави министерството, за да информира хората как да четат договора? Каква помощ предлага то? Смятат ли, че те трябва да информират хората за риска?

Г-н Алексиев отговори, че задачата на неговия отдел не е да провежда политиката за защита на потребителите. Съществува друг отдел, който отговаря за прилагането на политиката и за предоставянето на информация с цел да се помогне на хората да избягват уловки в договорите.

Г-н Лорант Винце добави, че Министерството на икономиката като законодател би могло да предостави на делегацията информация относно съществуващите възможности за потребителите да се свържат със законодателя. Той поиска повече уточнения относно предмета на договорите (стандартни договори): дали кредиторът може да бъде изправен пред съда от едно лице или от група потребители (колективен иск). Той попита кой може да променя договорите.

Г-н Алексиев отговори, че Комисията за защита на потребителите отговаря за предоставянето на информация на потребителите относно банковата система. Тя предоставя съвети и гарантира общата безопасност на потребителите. Тя има за цел да защитава икономическите интереси на потребителите и разглежда неравноправните договорни клаузи.

Що се отнася до достъпа до правосъдие, най-доброто решение е да се предяви колективен иск.

Относно договори с неравноправни клаузи:

Относно превенцията: съществуват разпоредби, които са задължителни за всички търговци и доставчици на услуги. Българската народна банка е арбитър за банките (но Българската народна банка не извършва преглед на договорите). Комисията за финансов надзор упражнява надзор над банките, но няма правомощия по отношение на неравноправните клаузи в договорите. Общите условия на договора са задължителни. Комисията за защита на потребителите трябва да одобри условията. Комисията за защита на потребителите предоставя предварително одобрение на договорите.

Г-жа Дулорс Монсерат заяви, че регулаторният орган трябва да проверява договорите и това е било така и в миналото. Тя попита дали има някакви промени след реформата. Комисията по петиции е получила много петиции във връзка с договори. Тя запитва дали бедни семейства могат да си позволят да започнат образуване на съдебно производство. Освен това тя попита дали, ако съдът реши, че договорните клаузи са неравноправни, има възможност за обезщетяване на потребителите (ако те вече са загубили активите и имуществото си и не разполагат със средства за съдебна защита). Тя запитва дали има адвокати, които предоставят безвъзмездна правна помощ.

Министърът на икономиката г-н Емил Караниколов се присъедини към делегацията. Той взе думата и обясни, че министерството отговаря за бизнес инвестициите, но и за защитата на потребителите. Отговорното министерство, което само по себе си е потребител, работи интензивно за защита на интересите на потребителите. Той заяви, че потребителите в България все повече познават правата си. Той обясни, че Гражданският процесуален кодекс е бил изменен в края на 2019 г.: сега съдилищата ще могат да проверяват клаузите на договора. Комисията за защита на потребителите също работи в тази насока.

Относно възнагражденията: Г-н Караниколов информира делегацията, че средната заплата в България е 305 EUR, а заплатите са се увеличили с 10%. Комисията за защита на потребителите контролира редица институции. Министерството обмисля увеличаване на персонала си.

Относно стандартите: Проведена е среща във връзка с оценката на стандартите. Например се извършва оценка на активите във връзка с търг, на който се продават имоти. Длъжниците никога не приемат предложената цена, поради което започват процеса на въвеждане на система от независими оценки за определяне на стойността на активите; същото се отнася и до експертите и вещите лица в съда.

Г-н Кристиан Терхеш предложи въпросът относно измененията и законодателството да се раздели от случаите, които разглежда делегацията. Той също така попита защо стандартните договори съдържат неправомерни клаузи. Що се отнася до съдебни разпореждания срещу лица, загубили къщите си през 2018 г., той поиска да знае какво е решението за тях. Той попита по какъв начин могат да се разрешат проблемите на хората, загубили имотите си.

Министър Караниколов заяви, че са налице незаконни дейности, които са позволили възникването на тази ситуация. Ако съдът установи, че законът е бил нарушен, няма краен срок, в който лицата, загубили имуществото си, да предявят иск пред съда (няма давностен срок). Тази процедура е донякъде дълга и сложна.

По отношение на решенията за потребителите, загубили имотите си, министърът обясни, че потребителите не са били наясно относно правните последици от договорите. По време на законодателния процес са били проведени обществени консултации, но те са били ограничени до присъстващите. Той отбеляза, че понастоящем организациите на потребителите са по-активни. Потребителите са отсъствали в началото на консултациите, поради което тяхната гледна точка не е била представена. Той се съгласи, че потребителите са по-слабата част, но спомена, че има някои незаконни действия и от тяхна страна (укриване на длъжници и избягване на изплащането на дълговете).

Г-н Кристиан Терхеш заяви, че правителството следва да защитава потребителите и трябва да има баланс между интересите на банките (свободния пазар) и защитата на потребителите. Това би било от полза за всички страни. Следва да се промени законодателството, така че да се предоставя правна помощ на невинни хора, засегнати от тези проблеми, които са попаднали в капана на схемата. Той попита как може те да бъдат обезщетени и как може да им се помогне.

Министърът отговори, че механизмите в България са подобни на тези в ЕС: заинтересованите лица са част от разискванията относно законодателството. В миналото потребителите не са участвали в законодателния процес. Заинтересованите лица (като

организации, НПО, потребителски организации) следва да се стремят да участват и да изказват мнението си. Лицата, претърпели вреди, следва да се обръщат към съда и да започнат процедура за възстановяване на изгубеното имущество.

Г-жа Татяна Жданока взе думата и отправи запитване относно съдебно решение от януари 2020 г. (*документ, приложен в приложение IV*) относно плащането за уточняване на всяка договорна клауза на иска в съдебното производство. Таксата е 80 лева (приблизително 40 EUR) за всеки отделен иск. Тя помоли министъра да обясни това.

Що се отнася до отдела за защита на потребителите, тя отбеляза, че той разполага с много малък бюджет и предложи да му се предостави повече финансиране, за да се увеличи броят на администраторите, или органите да увеличат заплатите им. Тя поиска от министъра да сподели статистическите данни за делата в съдилищата, при които ищците са спечелили делата си.

По първия въпрос министър Караниколов заяви, че съдебната власт е независима от изпълнителната власт, а законодателните органи и съдилищата могат да изискват такси. Министерството на правосъдието не е компетентно да възлага на съдебната власт да предприема промени в тази насока. Той заяви, че таксите не са толкова високи и ако ищцът спечели, парите ще му бъдат възстановени от загубилата страна.

На въпроса относно отдела за защита на потребителите той заяви, че държавните служители в България не са добре платени, но наскоро заплатите им са били увеличени с 10% (тези на учителите и лекарите с 15%). Увеличението следва да бъде еднакво за държавната администрация и не може да бъде еднократно.

По отношение на статистическите данни той отговори, че данните ще бъдат представени от Комисията за защита на потребителите на заседанието на следващия ден (подробности и разбивки).

Г-н Лорант Винце попита как да се постигне баланс между интересите на заинтересованите лица по въпроса за договорите за кредит. Той счита, че сумите, които съдът изисква, за да се прецени дали в даден договор има неравноправни клаузи, са твърде високи. Когато се оспорват договорните клаузи, за всяка клауза трябва да бъде заплащано отделно, което изглежда непропорционално. Би трябвало да има една такса за целия иск. Той предложи на Министерството на икономиката да отправи препоръка до Министерството на правосъдието за облекчаване на проблема.

Министърът отговори, че министерството може да отправи препоръка към Министерството на правосъдието за преразглеждане на тази такса. Въвеждането на една такса за целия иск следва да бъде възможно и приемливо.

Ръководителят на делегацията г-жа Дулорс Монсерат обобщи дискусията и описа съществуващата ситуация по отношение на публичната оценка на собствеността;

- слабостта е средната заплата в България от 305 EUR, която не позволява на хората да плащат прекомерни хонорари и възнаграждения на адвокатите. Тя запита дали министерството като служба за защита на потребителите е предложило мерки за достъп до правосъдие за най-уязвимите лица (като например задължителни адвокати, които предоставят безвъзмездна правна помощ). Тя заяви, че най-уязвимите граждани никога не плащат такси, ако доходите им са под минималната заплата.

- Тя призна, че въпреки реформите съдиите трябва да контролират договорите и потребителите трябва да плащат за оценката на клаузите от съда. По какъв начин министерството наблюдава договорите с неравноправни клаузи? Как може то да гарантира, че този вид договори не може да съществуват? Как би могло то да провери този въпрос? Трябва да има правна сигурност, че банките могат да съберат вземанията си, но и потребителите трябва да са сигурни, че подписаните от тях договори не съдържат неравноправни клаузи;
- тя изтъкна ситуацията, при която дадена банка може автоматично да се позове на клаузата за принудително изпълнение и потребителят ще загуби имота незабавно и никога няма да го получи обратно, дори когато съдът реши след продължителна процедура, че следва да му бъде върнат (тъй като е бил продаден незаконно). Тя запита какво може да се направи в тази ситуация. Българското законодателство следва да въведе превантивни мерки.

Министърът отговори, че всеки има право да се защитава. Комисията за защита на потребителите решава дали договорите са законосъобразни и дава своето одобрение. Според него съдебният контрол е ефикасен. Той се съгласи с факта, че таксите са твърде високи. Той обясни, че това е въпрос за съда. След измененията от декември 2019 г. ще бъдат проверявани допълнителни клаузи от договорите. Той попита председателя за положението в нейната страна (Испания), когато е налице такава ситуация. Той иска да знае какъв би бил законният начин за коригиране на положението, когато даден имот е продаден, а съдът е решил, че договорът съдържа неравноправни клаузи.

Г-жа Дулорс Монсерат обясни, че в Испания имот не може да бъде продаван на търг по толкова бърз начин благодарение на превантивните мерки. Договорът трябва да бъде подписан в присъствието на нотариус, който проверява клаузите. Централната банка на Испания също го проверява. Над определена стойност има публични оценки. Ако са налице неравноправни клаузи, изпълнението се спира и имотът не може да бъде продаден на търг. Преди около 15 години законодателството в Испания беше изменено, след като съда на ЕС се произнесе с присъди по случаи на злоупотреба с ипотечни кредити. Г-жа Монсерат поясни, че разпоредбите в Испания са въведени, за да се избегнат неправомерни клаузи в договорите. Правната сигурност е важна и за инвеститорите и банките. Тя обърна внимание на таксите, които потребителите трябва да плащат в България.

Министърът заяви, че испанският модел изглежда добър. Той попита за отговорността. Г-жа Дулорс Монсерат заяви, че разходите за нотариус са по равно за двете страни, но нотариусът не носи правна отговорност за това, което удостоверява/на нотариалната професия се гласува доверие.

Заседанието беше закрито в 11.00 ч.

25 февруари 2020 г., вторник, 12.00 ч.

Среща в Българската национална банка (БНБ)

Подуправителят Радослав Миленков, отговарящ за банковия надзор, приветства делегацията и представи своя екип.

Г-жа Дулорс Монсерат представи членовете на делегацията и обясни целта на посещенията. Г-жа Дулорс Монсерат запита дали Българската народна банка (БНБ) упражнява надзор върху договорите за кредит и дали съществуват надзорни механизми за установяване на липсата на неравноправни клаузи в потребителските договори. Тя зададе въпрос във връзка с процедурата за надзор: кой носи отговорност, кой следва да предостави обезщетение в случай на неточности в договорите. Накрая тя запита какви законодателни мерки могат да бъдат предприети, за да се избегне този вид неравноправни договори.

Г-жа Нели Драгинова, началник на правния отдел на БНБ, обясни, че банковият надзор на търговските банки (съгласно Закона за Българската народна банка) е задължение на Българската народна банка. Законът урежда правоотношенията между клиенти и банки. БНБ следи основните рискове за банковия сектор, за да гарантира стабилен надзор. Потребителските кредити и ипотечните кредити не попадат в обхвата на нейната компетентност. Те се уреждат от Закона за потребителския кредит.

Мандатът за банков надзор обхваща само кредитите, които попадат в обхвата на закона. В БНБ са постъпили жалби от клиенти на банките, които са:

- свързани със собственост;
- относно размера на кредита;
- относно размера на лихвения процент;
- относно отказа на банките да предоговорят някои клаузи от договорите.

Тя заяви, че споровете относно горепосочените разпоредби могат да се разрешават само в съда. Правомощията на БНБ са ограничени, тъй като тя не може да замести банките.

Г-жа Дулорс Монсерат заяви, че банките следва да имат ясни правила относно кредитите. Тя запита какви мерки БНБ ще предложи на делегацията във връзка с петициите, получени от комисията по петиции, относно условията на ипотечните кредити.

Г-жа Нели Драгинова обясни как е транспонирана частта за надзора върху банките в Директива 93/13/ЕИО относно неравноправните клаузи в потребителските договори. Относно ипотечните кредити заемотателят следва да предостави ясна информация. БНБ следва установените принципи за изискванията за предоставяне на информация: регистрацията се извършва от БНБ.

По отношение на корпоративните заеми тя заяви, че за тях се прилага Законът за кредитните институции.

Ролята на БНБ е да упражнява надзор върху международните търговски банки (лицензиране).

Г-жа Дулорс Монсерат запита защо все още съществуват неравноправни клаузи, ако Директивата относно ипотечните кредити е транспонирана правилно. Тя запита как може да се предотвратят ситуации, при които потребителите се съгласяват с тези клаузи.

Отговорът беше, че компетентният орган по потребителските кредити е Комисията за защита на потребителите.

Г-жа Татяна Жданока заяви, че в нейната държава, Латвия, ако бъдат открити неравноправни условия на договор, на банката се налагат тежки финансови санкции. Тя заяви, че са необходими задоволителна връзка с клиентите и обмен на информация между клиенти и банки. Потребителите следва да бъдат внимателни, да четат клаузите, преди да ги подпишат и т.н. Тя отправи запитване относно препоръките за оказване на помощ на потребителите и за разрешаване на проблемите им и попита дали БНБ ще се съгласи да предостави повече правомощия на Комисията за защита на потребителите.

Г-жа Нели Драгинова се съгласи, че банките следва да бъдат обект на надзор. Тя добави, че потребителите често подценяват разходите, които трябва да заплатят. Този пункт следва да бъде посочен много ясно в договорите. БНБ дава указания на банките само ако те поискат консултация. БНБ действа, когато получи запитване, когато гражданите се обърнат към нея.

Относно Закона за защита на потребителите: БНБ назначава председателите на комисиите, които осъществяват надзор върху защитата на потребителите. БНБ предоставя експертен опит по този начин. Органът за надзор върху защитата на потребителите изготвя годишен доклад.

Г-н Лорант Винце обясни, че след заседанията от изминалия ден и тази сутрин делегацията е разбрала по-добре ситуацията, но все още не е ясно кой за какво отговаря. Системата е по-обременяваща за потребителите, отколкото за банките. Той помоли представителите на БНБ да опишат системата и дали тя е справедлива за потребителите. Той запитва по какъв начин БНБ би могла да се намеси в интерес на потребителите.

В отговора си представителите на БНБ заявиха, че действията ѝ са съвместими с правото на ЕС. БНБ упражнява надзор върху стабилността на банковата система. Кредитите/договорите са от компетентността на Комисията за защита на потребителите.

Относно Закона за защита на потребителите: БНБ не отговаря за защитата на потребителите. БНБ няма такива правомощия. Защитата на потребителите не попада в сферата на компетентност на БНБ; следователно проблемът с неравноправните договорни клаузи е извън нейната компетентност.

Г-н Кристиан Терхеш заяви, че разбира, че БНБ не проверява договорите за потребителски кредит, а само корпоративните заеми. Той попита дали БНБ проверява клаузите и приложенията при упражняването на надзор над корпоративните договори.

Отговорът е, че БНБ контролира риска, ограниченията и качеството на страните по договора. Тя се съсредоточава върху въпроса дали заемът е добре защитен. Техническите аспекти се проверяват и надеждността на инвестицията се проверява, но не и условията.

Г-н Кристиан Терхеш запитва какво прави БНБ в случай на неравноправни клаузи между банките или когато банките отпускат лоши заеми на клиентите. Той поиска да се предложат решения на проблемите, описани от вносителите на петицията.

Представителят на БНБ отговори, че е необходима справедлива и балансирана среда между различните банки.

Г-н Лорант Винце попита как реагира БНБ, когато Комисията за защита на потребителите открие злоупотреби.

Представителят на БНБ отговори, че има санкции, но не БНБ следва да прави предложения за подобрене. БНБ се стреми да намали броя на незаконните ипотечни кредити.

Г-жа Дулорс Монсерат заяви, че от представителите на БНБ се очакват по-конкретни предложения за разрешаване на проблемни договори с неравноправни клаузи. Тя предложи да се направят пояснения с цел подобряване на съществуващата система.

Заседанието беше закрито в 11.55 ч.

25 февруари 2020 г., вторник, 16.00 ч.

Среща в Монтана, България

Посещение в депото за отпадъци в Монтана (петиция № 1408/2012) в присъствието на заместник-кмета на Монтана г-н Тихомир Антонов (отговарящ за европейската интеграция и икономическото развитие) и заместник-кмета г-н Диман Георгиев (отговарящ за екологичните въпроси, връзките с обществеността, строителството и комуналните дейности на Монтана), управителя на съоръжението г-жа Живкова и вносителя на петицията, П. П. (анонимен вносител на петицията), както и неговия представител/адвокат г-н Барбанов. (в приложение VI документи, изпратени от вносителя на петицията след констативното посещение, а в приложение VII съобщението на ЕК, получено през юли 2020 г.)

Най-напред делегацията посети депото, където заместник-кметът обясни действащата система за третиране на отпадъците. В експлоатация е и съоръжение за сортиране. Тази инсталация получава средства от ЕС.

Заседанието продължи в административната част на депото, където г-жа Монсерат представи членовете на делегацията.

Вносителят на петицията, представляващ движението „Екогласност“, взе думата и обясни, че изграждането на депото в Монтана е започнало по време на комунистическия режим в България. Районът на Монтана е отдалечен. Първоначално за депото са били посочени две зони. Депото следва да бъде покривано с почвен слой (10 – 15 сантиметра) всеки ден, но това не се извършва. Настоящият кмет на град Монтана изпълнява своя шести мандат. Според вносителя на петицията депото е експлоатирано незаконно в продължение на две години и половина (разстоянието до най-близкия населен имот е било по-малко от 800 m). През 2005 г. е издадено разрешение от съда, което е позволило откриването на съоръжението. През 2009 г. е изпратено писмо с възражение срещу условията за създаване на депото за отпадъци. Кметът на Монтана е бил помолен да намали разстоянието между депото и първите населени сгради в с. Николово на 800 м от 1 км и е обещал ежедневно покриване на депото с цел спазване на хигиенните

изисквания. Според вносителя на петицията това е направено, за да се избегне съдебно дело и да се финализира инвестицията. Вносителят на петицията добавя, че гражданите нямат право да влизат в съоръжението. Те могат да влизат с помощта на полицията. На вносителя на петицията и на неговия адвокат е забранено да влизат.

Г-жа Дулорс Монсерат запита дали е вярно, че през 2010 г. съдът е прекратил действието на разрешителното, тъй като разстоянието от 1 000 m между депото и домакинствата не е било спазено. Тя иска да знае какво са направили регионалните органи, за да се облекчи ситуацията. Тя заяви, че делегацията е узнала от вносителя на петицията, че всеки ден трябва да се добавят 10 – 15 cm почва в горната част на депото, а около депото следва да има зелен пояс. Тя попита за законодателството по този въпрос.

Г-н Диман Георгиев, заместник-кмет (отговарящ за околната среда и строителството), взе думата и обясни, че село Николово е на повече от 1100 метра от депото. Депото обхваща 19 хектара, част от него (две клетки) е стара и поради това през 2015 г. вече не е функционирала и е била запечатана. Новата клетка ще бъде пълнена, докато достигне максимален капацитет. Цялото депо за отпадъци е оградено с ограда. Съществуват също така съоръжение за третиране и лаборатория, която измерва качеството на водата. Министерството на околната среда и водите е определило условията за депото, но тези препоръки не са задължителни. Депото е получило ново всеобхватно разрешително. Депото се покрива с почва всеки ден, а има и ограда от дървета. Местните земеделски стопани използват част от тази ограда за собствените си парцели. В една част от оградата има вертикална скала, поради което не е възможно да се засаждат дървета. Обектът се проверява редовно от органите. Депото причинява по-малко смущения по отношение на лоши миризми в сравнение с други подобни съоръжения. Той твърди, че всички условия са в съответствие със законодателството на ЕС. От тази гледна точка община Монтана е водеща. В близост е планирано друго съоръжение за екологични отпадъци, но местните органи все още чакат подходящо място за неговото изграждане.

Г-жа Дулорс Монсерат заяви, че членовете на комисията по петиции ще направят препоръка по въпроса (но комисията по петиции не е съд със съдебни правомощия).

Г-жа Татяна Жданока запита дали е извършена задължителна оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) в съответствие с правото на ЕС. Тя спомена също така проблема с водата, използвана за почистване на съоръжението, и попита къде отива тази вода след почистването.

На срещата се включиха и двама специалисти от Регионалната здравна инспекция и Регионалната дирекция по водите.

Г-жа Мария Лазарова (специалист в Регионалната здравна инспекция) заяви, че е извършена ОВОС за първия проект, когато за този проект е било планирано да обхване 12 общини. За втория проект органите не са извършили ОВОС.

Г-жа Деница Славкова, специалист в Регионалната дирекция за водите, беше заменена от г-жа Никол Дурацова.

Г-жа Дулорс Монсерат представи фактите и условията, описани от вносителя на петицията в началото на срещата, и поиска от двамата представители на инспекторатите да разяснят настоящата ситуация. В отговора си г-жа Славкова посочи, че е запозната с действащите процедури за откриване на депото за неопасни отпадъци в Монтана. Тя припомни, че при издаването на разрешителното за това депо са били изпълнени всички

изисквания. От 2010 г. насам на обекта се извършва редовен надзор от страна на Регионалната инспекция по водите. Всяка жалба е разгледана и проблемите са били отстранени. През 2013 г. изискването за задължително разстояние е било отменено. От гледна точка на инспекторатите аргументът на вносителя на петицията относно разстоянието е неоснователен. Инспекторатът е отправил препоръки към депото, които са били разгледани. Не са констатирани нарушения. Редовното пълнене с почва се извършва и се наблюдава електронно непрекъснато.

Г-жа Дурацова добави, че Регионалната здравна инспекция е издала препоръките и е извършила проверки. Те не са получавали жалби относно депото. Ако получат информация от граждани или от медиите, те са в състояние да извършат проверки. По отношение на този обект спазването на правните задължения е гарантирано.

Г-н Лорант Винце се обърна към представителите на депото и представителите на инспекторатите и попита за точното разстояние между селото и депото. Представителите потвърдиха, че то е 1000 метра.

Той попита дали запълването на депото се извършва ежедневно. Той спомена снимките, показани от вносителя на петицията, за които той твърди, че доказват обратното.

Представителите отговориха, че няма да коментират снимките (на тях няма дата). Има документи, доказващи, че ежедневно се извършва запълване.

Г-н Винце запита за растителността (зелен пояс) около депото.

Представителите отговориха, че бързорастяща растителност се изисква за общинските депа, а не за частните. Ще има последващи действия във връзка с проверките и въпросът ще бъде наблюдаван.

След това г-н Винце се обърна към вносителя на петицията във връзка с въпроси, отнасящи се до здравето на жителите.

Вносителят на петицията счита, че защитената зона е намалена. Той посочи опасностите за здравето, като инфекции и гризачи, и призова за защита на общественото здраве и околната среда.

Г-н Кристиан Терхеш попита дали представителите на депото и представителите на инспекторатите биха могли да потвърдят, че през 2009 – 2010 г. разстоянието между селото и депото е било 800 – 900 m.

Представителите отговориха, че корективните мерки са били наложени след препоръките на съда.

Кристиан Терхеш запита дали могат да обяснят дали оградата е била преместена или краят на селото се е преместил. Местните представители отговориха, че не е възможно да се представят измервания. Тази информация може да бъде поискана от Министерството на околната среда и водите.

Г-н Кристиан Терхеш запита колко депа има в общината.

Представителите отговориха, че има едно регистрирано депо за 12 общини. От 2015 г. има друго депо за битови отпадъци, управлявано също от община Монтана.

Г-н Кристиан Терхеш попита представителите дали има други оплаквания, които община Монтана е получила от вносителя на петицията (П.П.).

Представителите отговориха, че това не е единственото оплакване от този вносител на петиция. Те са били в контакт многократно по различни поводи. Общината е разгледала жалбите му. Вносителят на петицията добави, че е бил поканен само веднъж от г-жа Славкова да посети депото.

Дулорс Монсерат обясни на вносителя на петицията, че в депото може да се влезе, ако вносителят на петицията поиска разрешение.

Г-н Барбанов (адвокатът на вносителя на петицията) добави, че писмото от Министерството на здравеопазването е част от разрешителното. Въпросът за покриването на депото с почва и изграждането на зеления пояс все още предстои да бъде решен. По отношение на видеозаписите той поиска интернет връзка към тях. Той попита кога са започнали записите и дали са извършени проверки или не.

Г-жа Славкова отговори, че изявленията на вносителя на петицията, както и тези на г-н Барбанов, са неоснователни. Не може да се установи наличие на опасност за човешкото здраве от депото. Има видеозаписи, които доказват това. Докладът с информация за риска за здравето е обществено достъпен, а видеозаписите се съхраняват в продължение на два месеца. Видеоизображения са на разположение онлайн. Изображенията се съхраняват в продължение на една година.

Председателят попита дали снимките, направени от вносителя на петицията, са били изпратени на органите по опазване на околната среда. Г-жа Славкова потвърди, че снимките, направени от вносителя на петицията, са изпратени през есента на 2019 г. като иск, но не е получен писмен отговор от органите, а само устно потвърждение. Вносителят на петицията е водил кореспонденция с националните органи. Председателят го помоли да изпрати на комисията по петиции всички доказателства, че е изпратил снимките до органите по околната среда (не по-късно от края на април 2020 г.).

Заседанието беше закрито в 17.45 ч.

Сряда, 26.02.2020 г.

Заседания в Бюрото за връзка на Европейския парламент в София

Среща с Комисията за защита на потребителите в 8.30 ч.

Присъстват: Г-н Игнат Арсенов (главен директор в дирекция „Контрол на пазара“ в Комисията за защита на потребителите) и г-н Ерджан Ахмед (правен съветник).

Г-жа Дулорс Монсерат представи членовете на делегацията и заяви, че те са посетили Министерството на правосъдието и са били информирани, че Комисията за защита на потребителите отговаря за надзора, наблюдението и налагането на глоби на банките в случай на недостатъци по отношение на ипотечните кредити/договори.

Г-н Арсенов поясни, че Комисията за защита на потребителите е основният орган за защита на потребителите. В различните отдели работят 180 души (правен отдел, отдел „Контрол“ и др.). Комисията за защита на потребителите заседава редовно и приема решения с обикновено мнозинство. Съществуват няколко относими законодателни акта, сред които Законът за защита на потребителите, който разглежда нелоялните търговски

практики и потребителските спорове, но е от значение и за други сектори на икономиката, например туризма.

Комисията за защита на потребителите е основният надзорен орган по потребителските кредити и ипотечните кредити. Законът за защита на потребителите следи за наличието на неравноправни клаузи в договорите. Съществуват няколко вида договори, които изискват проверка за неравноправни клаузи. Това са договорите, предлагани от частни субекти. Представителите на Комисията за защита на потребителите могат да действат въз основа на жалба или по собствена инициатива. Те могат да започнат процедурата от името на потребителите. Те упражняват надзор върху сектора на потребителските кредити или ипотечните кредити, но това е само една от техните компетентности. Те анализират условията, предложени от банките и други субекти. Те насърчават диалога с тези субекти и им предоставят съвети, но стопанските субекти могат да се съгласят или не с техните предложения. Понякога представителите на Комисията за защита на потребителите започват преговорите. Ако банките откажат да преговарят, Комисията за защита на потребителите може да отнесе случая до съда.

Г-н Ахмед добави, че проблемът с непроверяването на договорните клаузи е разрешен с измененията на Гражданския процесуален кодекс. След въвеждането им проверките са задължителни: има служебна проверка на договорите. Г-н Арсенов сподели личното си мнение по въпроса. Той подчерта, че всяка официална процедура изисква човешки и финансови ресурси. Следователно Комисията за защита на потребителите ще се нуждае от повече ресурси и повече хора, за да извършва проверките. Друг проблем е твърде голямата продължителност на съдебните производства във връзка с това.

Г-жа Дулорс Монсерат попита дали Комисията за защита на потребителите има правомощия да упражнява надзор върху потребителските кредити и ипотечните кредити, както и върху други кредити. Тя също така попита какво е направила Комисията за защита на потребителите от името на българските граждани, засегнати от проблема с неравноправните клаузи в договорите. Г-жа Монсерат искаше да научи на кой етап Комисията за защита на потребителите проверява договорите, дали банките изпращат договорите на Комисията за защита на потребителите, а в случай на „лоши“ договори – дали те се предлагат на пазара или не. Тя също така запита дали Комисията за защита на потребителите се обръща към съда, ако банките са пренебрегнали нейните препоръки.

Г-н Арсенов отговори, че през 2015 г. Директивата за защита на потребителите е транспонирана в националното законодателство. През 2020 г. са въведени нови изменения.

През 2016 г. е въведен Законът за ипотечните кредити, през 2010 г. е приет Законът за потребителските кредити и той се прилага от 10 години. Комисията за защита на потребителите анализира договорите, но от нея не се изисква да одобрява каквито и да било договори преди тяхното навлизане на пазара. Комисията за защита на потребителите може да анализира общите условия на договорите. Банките предлагат широка гама от продукти, от тях се изисква да предоставят общи условия на договорите (не само договорите за кредит или ипотека, но и договорите в областта на телекомуникациите). Комисията за защита на потребителите извършва редовни проверки на договорите. Има много жалби, подадени от граждани. Комисията за защита на потребителите подпомага потребителите и може да налага глоби.

Г-жа Дулорс Монсерат попита за правното основание на глобите. Тя отбеляза, че препоръките нямат задължителен характер; поради това тя попита какво прави Комисията за защита на потребителите от името на потребителите (вносителите на петиции).

По този въпрос г-н Арсенов заяви, че съществува дисбаланс между кредиторите (банките и другите финансови институции) и потребителите. Кредиторите разполагат с незабавна изпълнимост на договора. Потребителите трябва да започнат процедура. След това Комисията за защита на потребителите трябва също да започне последваща процедура.

Г-жа Монсерат попита дали реформата (измененията) е подобрила това положение.

Г-н Арсенов отговори, че Комисията за защита на потребителите може да реши дали са налице недостатъци, но не може да налага санкции за неравноправни договорни клаузи. Глоби се налагат, ако не е предоставена достатъчно информация. Комисията за защита на потребителите е получила около 20 000 жалби, но не само относно потребителски кредити. През 2019 г. са подадени около 7 500 жалби. При малък брой от тях (72) клаузите са били сметени за неравноправни и след препоръките на Комисията за защита на потребителите тези неравноправни клаузи са били премахнати. Комисията за защита на потребителите е завела три дела за колективна защита. Към момента има 14 висящи дела срещу търговци. Към процедурите, заведени от Комисията за защита на потребителите, могат да се присъединят и други потребителски организации, както и отделни потребители. Потребителските организации могат да завеждат дела за обезщетение. Делата за колективна защита могат да бъдат заведени само от потребителските организации и те се прилагат за всички потребители. Наскоро са били проверени 43 договора и само три от тях са имали недостатъци.

Г-жа Татяна Жданока запита колко време отнема съдебното производство; защо вносителите на петициите не са се свързали с Комисията за защита на потребителите; каква е връзката между Българската народна банка и Комисията за защита на потребителите; кой е органът за защита на потребителите в Българската народна банка; и дали органът за защита на потребителите на БНБ си сътрудничи с Комисията за защита на потребителите.

Г-н Арсенов отговори, че средната продължителност на съдебно производство в България е 5 години и че има 20 000 – 25 000 жалби на потребители. Той обясни, че Комисията за защита на потребителите е лидер на потребителските организации. Той добави, че са създадени помирителни комисии за разрешаване на спорове, много от които са организирани от 2005 г. насам (от влизането в сила на Препоръка 2001/310 на Комисията от 4 април 2001 г. относно принципите за извънсъдебните органи, участващи в уреждането на потребителски спорове по взаимно съгласие, които не са обхванати от Препоръка 98/257/ЕО, СОРМ (2001) ОВ (L 109), 1016). Общите помирителни комисии дават препоръки (които не са задължителни). Други сдружения на потребителите също могат да инициират процедури за колективна защита.

Г-н Лорант Винце попита дали Комисията за защита на потребителите е поискала да получи възможността да санкционира банките и да защитава правата на потребителите. Г-н Арсенов отговори, че Комисията за защита на потребителите е изпълнителен орган и няма компетентност за законодателна инициатива. Той добави, че Министерството на икономиката може да промени правомощията на Комисията за защита на потребителите.

Г-н Лорант Винце попита дали Комисията за защита на потребителите може да сезира съда с всички жалби и дали прави това в случай на неравноправни договорни клаузи. Г-н Арсенов отговори, че само ако банка откаже да измени клаузите, Комисията за защита на потребителите внася делата в съда.

Г-н Лорант Винце попита дали гражданите, подали жалба, трябва да заплащат такси за помощта на Комисията за защита на потребителите. Г-н Арсенов отговори, че те не трябва да заплащат такси.

Г-н Кристиан Терхеш попита дали са извършвани проверки на договорите, преди те да навлязат на пазара. Г-н Арсенов отговори, че проверките се извършват след подаването на жалбата.

Г-н Кристиан Терхеш отбеляза, че решенията на Комисията за защита на потребителите не са обвързващи и може да отнеме до 5 години, докато съдилищата вземат решение. Г-н Арсенов отговори, че от съдебно решение по един случай на колективна защита може да се възползват други (освен ако те не се откажат).

Г-н Кристиан Терхеш попита дали Комисията за защита на потребителите заплаща за всяка клауза от договора (80 лева), независимо от броя на засегнатите лица. Отговорът беше положителен.

Г-н Кристиан Терхеш попита дали Комисията за защита на потребителите се обръща към съда, когато банките откажат да направят исканите промени. Г-н Арсенов потвърди, че Комисията прави това в 100% от случаите.

Г-н Кристиан Терхеш попита какво се случва, ако договорите с неравноправни клаузи са подписани преди измененията на Гражданския процесуален кодекс. Г-н Арсенов заяви, че при изменение на клаузите общите условия на всички договори се изменят, но това няма обратно действие.

Г-жа Дулорс Монсерат попита дали реформата ще има положително въздействие върху потребителите, които са загубили собствеността си. Г-н Арсенов отговори, че реформата е задоволителна. В случаите, когато хората са загубили домовете си, ще бъде необходимо да се поиска съдебно решение; решението се взема от съда.

Среща с Българската национална асоциация „Активни потребители“ в 10.00 ч.

От името на асоциацията: Г-н Николов и г-жа Ангелова

Г-жа Татяна Жданока попита как функционира асоциацията и дали е имала контакт с вносителите на петициите.

Г-н Николов отговори, че асоциацията подпомага потребителите, информира ги и им помага, когато правата им са нарушени в хода на законодателния процес. Асоциацията знае за големия брой петиции от физически лица. Имало е няколко случая на колективна защита. Социалните мрежи свързват потребителите. Таксата за достъп до асоциацията е 50 лева, а потребителите трябва да представят всички документи. На практика асоциацията не е успяла да заведе дела в съда.

Г-жа Татяна Жданока попита как се финансира асоциацията. Г-н Николов отговори, че тя получава субсидии от Министерството на икономиката (25 000 EUR) и има приходи от собствени проекти (изискват време, не са доходоносни).

Г-н Лорант Винце попита дали асоциацията е удовлетворена от последните промени в закона, дали участва в реформата и какво би предложила на делегацията да препоръча на българските органи.

Асоциацията е удовлетворена от насоките на реформите, но не напълно от тяхното съдържание. Банките разполагат с твърде много привилегии, предоставени от органите преди години и залегнали в българското законодателство. Ускорената процедура позволява на банките да откажат да преговарят, да откажат разсрочване на дългове и да не полагат усилия, за да помогнат на длъжниците. Очакванията на потребителите са били, че банките ще престанат да включват неравноправни клаузи в договорите. Очакванията са били, че ще има наказателна отговорност (каквато е случаят в Германия), ако банката не изпълни съдебното решение и продължи да прилага неравноправни клаузи.

Препоръки на асоциацията за балансиране на ситуацията:

- следва да се разпространява повече информация;
- следва да бъдат спирани твърде двусмислените договори;
- Омбудсманът е помогнал на асоциацията да направи някои подобрения (ролята на омбудсмана е от решаващо значение).

Г-н Кристиан Терхеш отправи запитване относно броя на делата, заведени от асоциацията в съда.

Отговорът беше, че не са образувани колективни дела, тъй като потребителите не са участвали в достатъчна степен. Имало е много индивидуални случаи.

Г-н Кристиан Терхеш запита какво би могла да направи асоциацията, за да се гарантира, че съдебното решение е изпълняемо. Г-н Николов отговори, че може да се предяви нов иск за възстановяване на изгубени активи.

Г-н Кристиан Терхеш отправи запитване относно валидността на дадено съдебно решение и дали е възможно то да бъде обжалвано или да бъде изменено решение на съда. Г-н Николов отговори, че решенията на съдилищата са ясни; не е необходимо да се прибегва до друг съд. Хората не могат да си позволят съдебна процедура, която е твърде скъпа и твърде дълга.

Г-жа Дулорс Монсерат запита дали има адвокати, които предоставят безвъзмездна правна помощ.

Отговорът беше, че има служебно назначени адвокати, но броят им е много ограничен и те работят най-вече по наказателни дела.

Среща с Камарата на частните съдебни изпълнители – сдружението на частните съдебни изпълнители в 11.00 ч.

Г-н Георги Дичев от името на сдружението на частните съдебни изпълнители

Г-жа Дулорс Монсерат заяви, че в България съществуват закони за защита на потребителите. Тя запита дали наскоро въведените реформи са достатъчни за пълна защита на потребителите.

Тя също така поиска личното мнение на г-н Дичев за съществуващия дисбаланс между кредиторите и потребителите и попита дали потребителите разполагат с подходяща защита.

Г-н Дичев отговори, че през 2006 г. е имало сериозни проблеми с изпълнението на решения на банки (стотици хиляди) в България. Започнатите през 2006 г. реформи са се опитали да възстановят баланса: да помогнат на заемодателите да съберат парите си. Той потвърди, че Камарата на частните съдебни изпълнители е добре запозната с проблема с дисбаланса между заемодателите и длъжниците.

През 2015 г. са били въведени първите промени в законодателството с цел защита на банките, а през 2017 г. са били въведени още изменения за защита на длъжниците. Промените, въведени в заповедното производство от декември 2019 г., осигуряват добра защита. От друга страна, сдружението на съдебните изпълнители се опасява, че съществува риск да се стигне до друга крайност: неблагоприятен дисбаланс спрямо кредиторите. Много от тях са в отчаяние и искат помощ от съдебните изпълнители. Според тях промените, въведени през 2015 г. и 2017 г., предлагат добро ниво на защита.

Г-жа Дулорс Монсерат попита дали направените промени са благоприятни за потребителите. Г-н Дичев отговори, че според него, да. Този въпрос има добро медийно отразяване; протестите са прекомерни, а съдебните изпълнители са много прозрачни.

Г-жа Дулорс Монсерат попита за неговите предложения за балансирано законодателство. Г-н Дичев обясни, че понастоящем има добър баланс с промените, въведени с реформата на Народното събрание на Република България от 2019 г., но в известна степен се облагодетелстват длъжниците.

Г-жа Татяна Жданока заяви, че делегацията е информирана за глобите, наложени на съдебните изпълнители (96 глоби; от тях 24 глоби над 5 000 лв. и отнемане на правото на упражняване на професията). Тя запита дали според г-н Дичев това е прекомерно или не. Тя припомни мониторинга от страна на Министерството на правосъдието и стотиците текущи дела.

Г-н Дичев изрази съгласие, че броят на глобите е много важен. Той настоя, че се изпълнява политика за превенция и се прилагат строги проверки и дисциплинарни процедури. Процедурите достигат до най-високото равнище във Върховния административен съд. Тази формула се е оказала ефективна. Той заяви, че частните съдебни изпълнители носят отговорност и срещу тях се предявяват иски в съдилищата по гражданското производство. Съгласно Закона за частните съдебни изпълнители частните съдебни изпълнители са задължени да имат задължителна застраховка „Гражданска отговорност“, която покрива вредите, произтичащи от тяхно професионално нарушение.

Г-н Лорант Винце попита по какъв начин потребителите могат да получат обратно имотите си след съдебното решение, че клаузите в договорите са неравноправни. Г-н Дичев отговори, че положението е чисто правно. Продаденият имот не подлежи на възстановяване. Банката или друг кредитиращ субект следва да плати обезщетение.

Г-н Лорант Винце попита кой орган отговаря за изготвянето на оценка на стойността на даден имот. Г-н Дичев отговори, че има публични търгове за недвижими имоти. От 2011 г. публичните търгове са станали задължителни. Търговете се провеждат в съда. Съдебните изпълнители не участват в процесуалната страна на търговете; те само отварят офертите на хората, които се интересуват от закупуване на имот. Крайната цена е най-високата цена, предложена от участниците в търга (тя не е пазарната стойност). Преди 2017 г. не се е изисквало мнението на експерти, но сега това е задължително. Експертът може да промени стойността на имота.

Г-н Лорант Винце попита дали г-н Дичев знае дали банките се опитват да постигнат споразумение с длъжниците (преди да се обърнат към съдебни изпълнители). Г-н Дичев отговори, че през последните години банките се опитват да постигнат споразумение. Всяка година има 200 000 случая и банките искат да предоговорят или да рефинансират заемите.

Г-жа Татяна Жданока попита за цифровизацията на търговете и за коментари по предложенията за изменения в Гражданския процесуален кодекс, които не са били приети; по-специално изменението, според което хората могат сами да продадат своите имоти и след това да изплатят задължението си на банките.

Г-н Дичев заяви, че цифровизацията на търговете е планирана. По втория въпрос относно предложението за изменения, които не са били приети: Народното събрание на Република България е отхвърлило тази възможност и това е грешка. Относно първоначалната цена: ако длъжникът не е съгласен с първоначалната продажна цена, той може да поиска становището на друг експерт.

Г-жа Дулорс Монсерат помоли г-н Дичев да обясни как се избират експертите. Г-н Дичев заяви, че във всеки съд има списък с вещи лица.

Г-жа Монсерат поиска да узнае кой плаща таксите. Г-н Дичев отговори, че заемодателите плащат на експерта.

Г-жа Монсерат отправи запитване относно минималната продажна цена. Г-н Дичев обясни, че законодателството не позволява цената да бъде по-ниска от определената от правителството стойност. Няма минимална цена; това е пазарната стойност. Ако никой не представи оферта за пазарната стойност, тогава търгът се отменя. 45 дни по-късно се провежда друг търг с цена, която е с 10% по-ниска. Новата първоначална цена се обявява и процедурата продължава по този начин. Ако няма интерес, търгът се отлага.

Г-жа Монсерат запита колко търгове могат да бъдат проведени за даден имот. Г-н Дичев заяви, че броят им е безкраен и цената може да достигне много ниски нива.

Г-жа Монсерат запита колко може да бъде понижена цената. Г-н Дичев потвърди, че няма ограничение; това зависи от преценката на вещите лица. Хонорарът на експертите е между 100 и 150 лева. Търговете и експертите попадат в обхвата на правната отговорност на Министерството на правосъдието.

Г-жа Монсерат попита дали въз основа на реформата от декември 2019 г. съдебните изпълнители трябва да изчакат, докато съдът разгледа договорните клаузи, преди да пристъпят към принудително изпълнение. Г-н Дичев заяви, че съдебните изпълнители се занимават само с делата, които съдът препраща към тях.

Г-н Кристиан Терхеш запита дали към Камарата на частните съдебни изпълнители се обръщат експерти от Европейската комисия, които извършват ежегодна проверка на напредъка на съдебната система и положението в България.

Не е имало случаи експерти да се обръщат към Камарата на частните съдебни изпълнители.

Г-н Кристиан Терхеш отправи запитване относно възможностите, които длъжниците биха могли да получат, когато са изправени пред принудително изпълнение. Г-н Дичев отговори, че съдът има възможност да спре изпълнението, ако длъжникът подаде възражение.

Среща с Асоциацията на банките в България в 11.30 ч.

От името на асоциацията: Г-н Андонов, г-жа Митева, г-жа Марцева, г-жа Гигова и г-жа Христофорова

Г-жа Дулорс Монсерат попита дали банките винаги информират потребителите за промените, въведени в търговските договори. Тя е била информирана, че те променят едностранно договорните клаузи. Г-н Петър Андонов отговори, че банките никога не променят едностранно клаузите.

Г-жа Монсерат запитва дали има баланс между кредиторите и потребителите след реформите, въведени през 2019 г. Г-н Петър Андонов отговори, че по мнението на банките реформата е в полза на длъжниците. В миналото в България е имало голям брой лоши кредити, два пъти повече, отколкото в други държави. 18% от целия портфейл са били лоши заеми. Милион и половина длъжници никога не са изплатили заемите си на банките. Капиталът на половината от банките е бил силно намален от тези лоши заеми. Въведени са много промени, които са благоприятни за длъжниците. Според него лошите кредити може да представляват предизвикателство за новия правен ред. Понастоящем делът на лошите кредити е 7%.

Той се опасява, че същите грешки ще бъдат повторени в случай на нова криза.

Г-жа Дулорс Монсерат попита за възможностите длъжниците да разполагат с опции, когато става въпрос за тяхното имущество, както и за едностранните изменения на договорите.

Г-жа Марцева отговори, че българското законодателство не се различава от законодателството на други държави членки. Договорите могат да бъдат предоговорени. Банките не могат да събират от длъжниците такси за направените промени в договорите. Г-жа Гигова добави, че има длъжници, които извършват измами: когато банките предварително информират длъжниците за своите посещения, длъжниците отсъстват и в тези случаи официалните уведомления се поставят на вратата. Тя добави за промените в договорите: те не могат да бъдат изменени едностранно. Тя добави, че обратният изпълнителен лист възлиза на 1,7% (това са злоупотреби).

Г-жа Татяна Жданока запитва защо банките продължават да отпускат заеми (ипотечни заеми) и им предложи да преоценят своята политика. Г-н Андонов отговори, че сега банките са променили критериите за одобряване на заемите. Има допълнителни изисквания и гаранции.

Г-жа Татяна Жданока поиска разяснения за динамиката след кризата от 2007/2008 г.

Г-н Андонов отговори, че след 2007/2008 г. одобряването на заеми е спряно. Първият ръст на броя на заемите настъпва едва през 2015 г., но критериите за отпускане на заеми са станали по-строги.

Г-н Кристиан Терхеш запитва кога са били наложени условията за ускоряване на процедурата. Г-н Андонов отговори, че през 1997 г. частните банки в България са се сринали. МВФ е наложил определени изисквания. Възстановяването на финансовия сектор е отнело пет години. 300 000 заемополучатели никога не са погасили заемите си. По отношение на неравноправните клаузи той добави, че има 1 милион случая на лоши кредитополучатели, но банките нямат наблюдения относно посочените практики.

Г-н Кристиан Терхеш запитва защо след двете кризи банките все още отпускат толкова заеми. Г-н Андонов отговори, че напоследък лошите длъжници са много по-малко.

Г-жа Дулорс Монсерат попита за съвет от сдружението как да се избегне положението с договорите с неравноправни клаузи.

Отговорът беше, че законодателят трябва да упражнява по-добър контрол върху договорите.

Среща със Съюза на съдиите в България и Висшия съдебен съвет на България в 12.00 ч.

От името на Съюза на съдиите в България: Г-н Красимир Мазгалов, г-жа Албена Ботева, г-н Константин Кунчев

От името на Висшия съдебен съвет: Г-жа Даниела Марчева, г-жа Вероника Имова, г-жа Боряна Димитрова, г-жа Тотка Калчева, г-н Ангелов

Г-жа Дулорс Монсерат постави един и същи въпрос на двете организации – дали след реформата от 2019 г. те считат, че ще има повече баланс.

Г-жа Ботева от Съюза на съдиите в България отговори, че според нея няма да има баланс, тъй като правата на потребителите ще бъдат свързани.

Г-жа Калчева от правната служба на Висшия съдебен съвет обясни, че са взели предвид жалбите на потребителите. Има положителни точки, като например:

- служебни проверки, извършвани от съдилищата;
- заповедта за изпълнение може да бъде спряна с обикновено възражение (без наличие на обезпечение);
- Комисията за защита на потребителите следва да участва в анализа на договорите като превантивна защита. Потребителите могат да бъдат защитени по-късно.

Г-жа Дулорс Монсерат попита дали е необходимо банките да се обръщат към съда. Отговорът беше, че банките не могат да се обърнат непосредствено към съдебните изпълнители.

Г-жа Монсерат запитва дали потребителите трябва да заплащат такса за всяка клауза, която оспорват.

При новата реформа няма такси за потребителите, но правителствените такси не са засегнати от реформите: за жалбите на потребителите се начисляват такси по 40 – 80 лв. на оспорване. Целта ще бъде да има една единствена такса, независимо от броя на клаузите.

Г-жа Татяна Жданока заяви, че е получила съдебно разпореждане от януари 2020 г., с което потребителите трябва да платят за всяко оспорване (*в приложение IV*). Г-жа Калчева отговори, че потребителят може да поиска освобождаване и също така може да подаде жалба.

Г-н Лорант Винце поиска да се уточни дали таксата се прилага за всяко оспорване или за всички оспорвания.

Отговорът потвърди, че има такса за всяко оспорване. Таксата е между 40 и 80 лева.

Г-н Кристиан Терхеш запитва как се назначават членовете на Висшия съдебен съвет.

Г-жа Калчева отговори, че членовете се избират чрез преки избори от съдиите, а някои членове се назначават от Народното събрание на Република България. Що се отнася до таксите за оспорване на клаузи, г-жа Калчева потвърди, че тя е 40 – 80 лв. за всяка клауза.

Г-н Ангелов добави, че има проблеми с тълкуването на закона.

Г-н Терхеш запитва дали в разговорите с представителите на Европейската комисия, наблюдаващи развитието на българския съдебен и потребителски проблем, Съюзът на съдиите в България или самите съдиите са засегнали проблемите, свързани с потребителските договори.

По мнението на г-н Ангелов потребителите в България са склонни да се обръщат директно към съдилищата. Има 141 дела в Софийския районен съд (гражданскоправни производства). Има бързи процедури, заповедите за изпълнение са автоматични и след реформата положението не се е променило реално. Самият потребител трябва да поиска да разгледа клаузите на договора. Отговорността на държавата и отговорността на съдебните изпълнители са изложени на риск.

(в приложение II информация, получена след констативното посещение от Съюза на съдиите в България;

в приложение III: изявление относно въпросите, отправени от комисията по петиции до съдийската колегия на Висшия съдебен съвет)

Среща в 12.45 ч. с българския омбудсман,

Българският омбудсман г-жа Диана Ковачева и нейният екип

При обсъждането на изменения в Гражданския процесуален кодекс в Народното събрание на Република България Омбудсманът е направил няколко предложения: да не се продава имотът, който е ипотечна гаранция на длъжник, до приключване на първоинстанционното производство в съда. Съдиите и министърът на правосъдието са подкрепили това предложение при гласуването му в комисията по правни въпроси на Народното събрание, но накрая то е било отхвърлено от пленарното заседание. Това би представлявало допълнителна защита за физическите лица. От гледна точка на банките това е рисковано и те заявяват, че няма да предоставят заеми без гаранции и подкрепят идеята за бърза продажба на недвижимите имоти.

Съществува възможност физическо лице да спре производството по всяко време съгласно член 420 от Гражданския процесуален кодекс, както се предлага в писмото на ЕК. Принудителното изпълнение във връзка с ипотекиран имот отнема средно между 1 и 2 години. Без защита това изпълнение може да отнеме няколко месеца. Ако имотът бъде продаден и съдът реши в крайна сметка, че са налице грешки, вече е твърде късно.

Омбудсманът има някои въпроси, на които органите не са отговорили, а те следва да получат отговор. Ролята на Комисията за защита на потребителите е да осъществява превантивен контрол на договорите и клаузите. Те са оправомощени от закона да направят това, но могат да предоставят само препоръка, която може да бъде подсилена. Само около 5% от договорите, съдържащи неравноправни клаузи, стигат до съда (малък брой дела). Има случаи, когато съдът извършва това служебно. Комисията за защита на потребителите е монополист (подобно на други монополисти в България).

След решението на първа инстанция имотът не следва да се продава.

Следващият въпрос е, че третото лице, гарантиращо дълга на друго лице, не е част от съдебното производство. В България те следва да бъдат призовани и да имат право да се явят пред съда. Важно е да се засили възможността им да се защитават.

При бързата процедура на изпълнение има автоматичен контрол. Заповедта за изпълнение може да бъде издадена само от съда. Процедурата е в ход, но потребителят бива информиран и може да се противопостави на процедурата (дори ако не се явява пред съда).

Омбудсманът одобрява удължаването на срока за възражение срещу тази процедура от две седмици на един месец. В обичайния процес процедурата ще отнеме пет години. Когато съдът издаде тази заповед, потребителят може да възрази.

Общ проблем е информацията (когато гражданите не посочват настоящия си адрес). Като цяло въведените изменения са добри, но все още има неща, които трябва да бъдат подобрени. Проблемът е, че тези промени ще бъдат приложени в бъдеще. Те няма да помогнат на онези, които вече са засегнати. И накрая, Министерството на правосъдието следва да контролира съдебните изпълнители. Министерството на правосъдието следва да наблюдава проблема с публичните търгове, цената, на която се продават имотите и т.н.

Срещата приключи в 13.00 ч.

4. Заключение и препоръки

Относно въпроси, свързани с потребителските договори

Заключения

Делегацията на комисията по петиции заключи, че по време на посещението, извършено на 24 – 26 февруари 2020 г. в София, България с цел проучване на въпросите, повдигнати в множество получени петиции относно предполагаеми неравноправни договорни клаузи в ипотечните кредити, е положила значителни усилия, за да разбере начина, по който законодателството относно договорните задължения се прилага в България.

Членовете на делегацията отбелязаха, че съществуващата система се характеризира с правна сложност по време на етапа на договаряне, по време на етапа на събиране на дългове и накрая на етапа на изчерпване на националните средства за правна защита. Проблемите, с които се сблъскват вносителите на петиции, макар и да имат правно основание, изглежда се изострят от съществуващата система, която изглежда непрозрачна и много сложна.

Освен това членовете на делегацията отбелязаха, че сред гражданите липсва елементарно юридическо образование и познания, както и че е необходима повече и опростена информация относно правните последици от поемането на договорни задължения във връзка с ипотечи.

В резултат на това основните недостатъци на съществуващата правна рамка са:

1. липсваща гаранция за равни права в процедурите по събиране на дългове (ускорено събиране на дългове, ускорени търгове), които не гарантират напълно защитата на потребителите;
2. подвеждащо поведение на частни банки (например сключване на голям брой договори, прилагане на по-малко строги изисквания за платежоспособност, неинформиране на потребителите за потенциални рискове, подвеждащи клаузи в договорите);
3. недостатъчен надзор и недостатъчно санкциониране на частните съдебни изпълнители;
4. слаба система за защита на потребителите, труден достъп до безплатна правна помощ, особено за потребителите в най-неравностойно положение.

Препоръки

Членовете на делегацията препоръчват:

1. да се създаде правна сигурност за банките и инвеститорите и същевременно да се гарантира защитата на потребителите (правната рамка следва да гарантира, че правата на двете страни са еднакво представени по време на процедурите);
2. да се предостави на Комисията за защита на потребителите и на други организации на потребителите по-голяма гъвкавост да си сътрудничат с компетентните институции при преразглеждането на неравноправните договорни клаузи и да участват активно в процеса на банков надзор, за да се гарантира, че банките премахват подобни вредни практики;
3. да се предоставят на Комисията за защита на потребителите повече финансови и човешки ресурси и да се улесни нейното функциониране на структурно равнище, за да може тя да изпълнява своите задължения и компетентности;
4. да се предостави на Комисията за защита на потребителите повече независимост: такава следва да бъде гарантирана, особено с оглед на настоящата ѝ зависимост от изпълнителната власт (по-специално Министерството на икономиката);
5. да се осигури механизъм, който да предотвратява въвеждане на неравноправни клаузи в договорите от банките и другите доставчици на финансови услуги и да ги санкционира за въвеждането на такива клаузи и за нарушаване на правата на потребителите;
6. българското Министерство на икономиката следва да обмисли въвеждането на единна такса за оценка на договорните клаузи на длъжника от съда към Министерството на правосъдието, независимо колко клаузи ще бъдат проверени;

7. да се предприемат необходимите институционални мерки, за да се гарантира ефективността на дисциплинарните процедури на Камарата на частните съдебни изпълнители;
8. да се извърши оценка на въздействието относно ефективността и прилагането на измененията, въведени през декември 2019 г., и по-специално: системата за събиране на вземания, ако процедурите по принудително изпълнение са прекратени, когато длъжниците са възразили, и ако процедурата за електронно плащане функционира;
9. да се направи допълнителна оценка на възможността за коригиране на положението чрез въвеждане на механизъм за опрощаване на задължения на добросъвестни длъжници след изтичането на определен период от време;
10. Българската народна банка следва да гарантира, че частните банки имат ясни правила относно кредитите, за да се гарантира, че потребителите са защитени в съответствие със законодателството на ЕС;
11. да се предостави на кредитополучателите и потребителите ясна информация за последиците от сключването на договор с банката в съответствие със съществуващата нормативна уредба; за тази цел служителите, работещи в банката, следва да получат необходимото обучение;
12. вносителите на петициите да могат да търсят индивидуална защита от съдебната система;
13. самите съдилища да извършват внимателна проверка, когато решават дали на жалбоподателите следва да бъде предоставена безплатна правна помощ в съответствие с правилата на Закона за правната помощ; 14. да се преразгледа ролята на гарантите на дълга на друго лице като част от съдебното производство; 15. да се осигури стабилна правна рамка, която да защитава имуществото на длъжниците от продажба до приключване на първоинстанционното съдебно производство.

Във връзка с посещението в Монтана:

Заключения:

Делегацията счита, че депото функционира правилно. Членовете на комисията по петиции, които присъстваха по време на посещението, препоръчват ежедневно да се извършва запълване с пръст, да се създаде зелен пояс, ако е възможно, редовно да се информират местните жители за събитията, свързани с функционирането на депото, и да се позволи онлайн обществен достъп до записите от камерата за разумен период от време.

Препоръка

Разглеждането на петиция 0408/2012 следва да бъде приключено (*последното съобщение на ЕК от 31.8.2020 г. в приложение VII*).

ПРИЛОЖЕНИЕ I

Резюмета на петиции

1. Петиции относно потребителските договори:

Петиция № 0063/2017, внесена от Ивайло Илиев, с българско гражданство, подкрепена от 50 подписа, относно твърдения за нарушение на правата на потребителите при заповедни производства в България:

Вносителят на петицията се оплаква от изпълнението на искания за плащане и от начина, по който те се уреждат от българските съдилища по Гражданския процесуален кодекс на България. Вносителят на петицията твърди, че българските съдилища не прилагат правилно Регламент (ЕО) № 805/2004 за въвеждане на европейско изпълнително основание при безспорни вземания, Регламент № 1896/2006 за създаване на процедура за европейска заповед за плащане и Директива 93/13/ЕИО относно неравноправните клаузи в потребителските договори. Вносителят на петицията посочва, че Комисията – в отговор на изразено безпокойство, че правата на длъжниците може би не са защитени в достатъчна степен в България в съответствие с правото на Европейския съюз – вече е изпратила запитване (EU Pilot № 8135/15/JUST), с което се иска информация относно прилагането в българското право на процедурите във връзка с изпълнителното основание и заповедите за плащане. Вносителят смята, че изпълнението на принудителните платежни вземания в България не гарантира правата на потребителите и че Европейският съюз следва да започне да разглежда нарушенията на правото на ЕС от страна на българската съдебна система.

Петиция № 0838/2017, внесена от Виолета Господинова, с българско гражданство, относно процедура при заповед за плащане във връзка със спор с българска банка, свързан с ипотечен заем:

Вносителката на петицията е изтеглила ипотечен заем от българска банка. Според вносителката договорът съдържа неравноправни клаузи. Вносителката твърди, че е налице нарушение на Директива 93/13/ЕИО относно неравноправните клаузи в потребителските договори. Тя твърди, че е погасила част от заема, но банката е сезирала съответния български съд и е получила заповед за плащане за целия размер на заема, включително лихвата. Въз основа на това въпросното имущество е било продадено чрез процедура по реализиране на обезпечението. Според вносителката има процедурни нередности при изпълнението на съдебните процедури съгласно член 417 от българския Граждански процесуален кодекс, които според твърденията са довели до неправомерна загуба на имуществото. Вносителката пояснява, че решението по делото в момента се обжалва.

Петиция № 0408/2017, внесена от Десислава Филипова, с българско гражданство, подкрепена от 4248 подписа, относно законосъобразността на член 417 от българския

Граждански процесуален кодекс и твърдения за нарушение на правата на потребителите в България при процедури при заповед за плащане:

Вносителката на петицията се оплаква от съдебните производства по член 417 от българския Граждански процесуален кодекс и свързаните частни изпълнителни производства от частни съдебни изпълнители. Според вносителката на петицията настоящите разпоредби на българското законодателство не са в съответствие с Директива 93/13/ЕИО на Съвета относно неравноправните клаузи в потребителските договори, решенията на Съда на ЕС относно прилагането на Директива 93/13/ЕИО и член 47 от Хартата на основните права на ЕС относно правото на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес. Тя твърди, че член 417 от българския Граждански процесуален кодекс дава на банките, кредиторите и частните дружества правото да получават бързо заповеди за изпълнение от националните съдилища за незабавно плащане по заеми. Вносителката на петицията заявява, че съдебните производства по член 417 са едностранни, като се има предвид, че потребителите не могат да се защитават в съда, тъй като решенията се основават изцяло на твърденията на кредиторите по отношение на съществуването и размера на заема. Потребителят разбира за присъдата срещу него едва когато неговият или нейният доход и имущество бъдат конфискувани. Вносителката твърди, че потребителите имат възможност да оспорят изпълнителните производства в срок от две седмици, който започва да тече от датата на съобщението за изпълнението, а съдебните производства обикновено приключват, след като заемът е изплатен след изпълнението от съдебни изпълнители. Вносителката на петицията подчертава също така, че изпълнителните производства се осъществяват както от държавни, така и от частни съдебни изпълнители. Последните работят с търговска цел и заради липсата на съдебен контрол могат да гарантират високи маржове на печалба. Тя се оплаква от методите на работа на частните съдебни изпълнители и твърди, че те не изпълняват правилно заповедта за изпълнение. Вносителката твърди, че в резултат на това потребителят не разбира за присъдата срещу него и поради това не успява да спази двуседмичния срок за обжалване на заповедта. Вносителката на петицията също така твърди, че поради липсата на законодателство относно несъстоятелността потребителите, към които са насочени такива изпълнителни иски, не могат да водят нормален начин на живот. Вносителката на петицията отправя искане до Европейския парламент да започне диалог с компетентните български органи, за да бъде изменен член 417 от българския Граждански процесуален кодекс и да се реформира частното изпълнително производство.

Петиция № 0514/2018, внесена от Ивайло Илиев, с българско гражданство, относно твърдения за корупция в българските съдилища и нарушение на правото на справедлив съдебен процес:

Вносителят на петицията твърди, че има корупция в българските съдилища и че публичните институции не са ефективни. Той също така твърди, че присъди срещу длъжниците се издават на съдебни заседания при закрити врати и на длъжниците не се предоставя пълна правна защита, за да се гарантира действително право на защита. Вносителят на петицията твърди, че специален склад в Софийския районен съд съдържа архиви на всички частни граждански дела, включително неговото дело. Вносителят на петицията призовава европейските институции да извършат задълбочена проверка на такива складове и на делата на много други български граждани, чиито права са били нарушени от съдилищата и частните съдебни изпълнители.

Петиция № 1045/2018, внесена от Z.T.A., с българско гражданство, подкрепена от 180 подписа, относно твърдения за несъвместимост на българския Граждански процесуален кодекс с общностното законодателство, що се касае до процедурата за заповед, на действие и процедурата по обжалване:

Вносителят на петицията се оплаква относно недостатъци на българския Граждански процесуален кодекс, по-специално що се отнася до заповедите за изпълнение, действието на тяхната съдебна проверка и процедурите по обжалване. Той се оплаква, че отговорните български органи, към които се е опитал да отнесе въпроса многократно, не разполагат с подходящ подход за разрешаване на проблема. Вносителят на петицията се позовава и на петиции № 0063/2017, № 0408/2017 и № 0838/2017, които засягат подобни въпроси, но се отнасят единствено до въпроси, свързани със заповедното производство, и които следователно не засягат другите проблематични аспекти на българския Граждански процесуален кодекс, посочени в разглежданата петиция.

Петиция № 0810/2018, внесена от P.A.V., с българско гражданство, относно законосъобразността на член 417 от българския Граждански процесуален кодекс и твърдения за нарушение на правата на потребителите при производства, свързани със заповедите за плащане в България:

Вносителят на петицията иска разследване на действията на съдебен изпълнител съгласно член 417 от българския Граждански процесуален кодекс, които той счита за неправомерни, и за образуване на дисциплинарно производство и установяване на наказателна отговорност на съдебния изпълнител. Вносителят пояснява, че Европейският парламент е получил няколко жалби по този въпрос от други български граждани, в които се твърди, че българското съдебно производство по член 417 от българския Граждански процесуален кодекс е едностранно, а на потребителите не се дава възможност да се защитят в съда, като присъдите се основават изцяло на твърденията на кредитора за съществуването и размера на заема. Вносителят на петицията също така предлага Европейският парламент да упражни правото си на непряка инициатива във връзка с член 435, параграф 2 от българския Граждански процесуален кодекс. Вносителят на петицията твърди, че съдебните изпълнители са злоупотребили със своите правомощия и са приложили неправилно правото и съдебната практика на българския Върховен касационен съд.

Петиция № 0720/2018, внесена от Виолета Господинова, с българско гражданство, относно твърдения за измама и корупция с цел незаконно отнемане на имущество от страна на банки и частни съдебни изпълнители в България:

Вносителката на петицията е длъжник, срещу когото кредиторът (банка) е издал искане до съдебен изпълнител да извърши принудително изпълнение. Вносителката е приложила пълномощно, от което според нея става ясно, че майката на служител на съдебния изпълнител е представлявала банката. Според вносителката този факт доказва, че има връзка между кредитора и съдебния изпълнител, което подкопава безпристрастността на изпълнителя и извършването на принудително изпълнение. Вносителката на петицията твърди, че кредиторът и съдебният изпълнител са създали измамническа схема, при която кредиторите купуват обезценено имущество на фиктивни търгове, на които единственият участник, способен да направи валидно предложение, е банка. Вносителката счита за незаконно съобразни действията, при които няма писмено искане до компетентния съд и следователно няма издаване от страна на

съда на заповед за извършване на принудителни действия. В тази връзка тя призовава Европейския парламент да приложи механизмите, необходими за преустановяването на такива практики в България, при които имуществото на потребителите на кредитни услуги се изземва с помощта на съдебни изпълнители.

Петиция № 0606/2018, внесена от Милена Димитрова, с българско гражданство, относно твърдения за нарушение на Директива 93/13/ЕИО и спор с банка по повод жилищен кредит:

Вносителката на петицията е адвокат и е внесла петицията от името на свой клиент. Вносителката на петицията обяснява, че в договора за кредит между нейния клиент и банката има неравноправни условия, които позволяват на банката да повиши лихвените проценти. Тя твърди, че банката е подвела клиента да подпише договора, без да представи информация за доходите си. През 2010 г. обаче банката е получила заповед за изпълнение, без да информира клиента и без да има това право, тъй като клиентът е плащал месечните вноски по кредита. Тя е поискала съдебна проверка на заповедта за изпълнение. Съдът е заключил, че са налице неравноправни условия в договора и че банката е подвела клиента. След това банката издава чрез частен съдебен изпълнител възбрана върху апартамента на клиента. Вносителката на петицията призовава европейските институции като крайна мярка да предприемат действия по случая, тъй като правата на клиента ѝ не са били защитени от съдилищата в България.

Петиция № 1193/2018, внесена от А. М., с българско гражданство, от името на „Сдружение на потърпевшите от частните съдебни изпълнители и съдебната система – Солидарност“, относно солидарността за потърпевшите от частни съдебни изпълнители и съдебната система в България:

Вносителят на петицията се оплаква от правоприлагането във връзка с искания за плащане и от начина, по който те се уреждат от българските съдилища по Гражданския процесуален кодекс на България. Вносителят на петицията твърди, че българските съдилища не прилагат правилно Регламент (ЕО) № 805/2004 за въвеждане на европейско изпълнително основание при безспорни вземания, Регламент № 1896/2006 за създаване на процедура за европейска заповед за плащане и Директива 93/13/ЕИО относно неравноправните клаузи в потребителските договори.

Петиция № 0609/2018, внесена от Цецка Хаджигеоргиева, с българско гражданство, относно твърдения за нарушение на правото на справедлив съдебен процес и липса на достъп до правосъдие:

Вносителката на петицията се оплаква, че не е имала достъп до справедлив съдебен процес във връзка със спор с българска банка, свързан с ипотеката ѝ. Вносителката твърди, че имотът е бил продаден публично на цена, двойно по-висока от тази на ипотеката на вносителката на петицията и нейния съпруг. Те са поискали съдебна проверка на частния съдебен изпълнител. Съдът е приел жалбата като допустима, но неоснователна. Съдът е заключил, че продажбата е била извършена в съответствие с националното право. Вносителката на петицията иска европейските институции да разследват случая.

Петиция № 0051/2019, внесена от Елица Василева, с българско гражданство, относно твърдения за нарушаване от страна на България на Директива 93/13/ЕИО относно неравноправните клаузи в потребителските договори:

Вносителката на петицията се оплаква във връзка с несъответствието на българското законодателство с Директива 93/13/ЕИО относно неравноправните клаузи в потребителските договори. Според вносителката съдебните производства в България съгласно член 417 от Българския граждански процесуален кодекс не отговарят на изискванията, посочени в директивата, и нарушават правото на ефективни правни средства за защита и на справедлив процес, както е предвидено в Хартата на основните права на ЕС.

Петиция № 0036/2019, внесена от Димитър Панайотов, с българско гражданство, от името на „Сдружение „Солидарност“ – Сдружение на потърпевшите от частните съдебни изпълнители и съдебната власт“, относно твърдения за корупция в българските съдилища и нарушаване на правото на справедлив съдебен процес:

Вносителят на петицията твърди, че е налице корупция в българските съдилища, и се оплаква, че публичните институции, към които се е обърнал, не са предприели никакви подходящи действия. Той също така твърди, че присъди срещу длъжниците се издават на съдебни заседания при закрити врати и на длъжниците не се гарантира правото на справедлив съдебен процес или правото на защита. Във връзка с това вносителят на петицията иска европейските институции да предприемат действия, тъй като тази съдебна практика е в нарушение на правото на Съюза, като по този начин се накърняват правата на длъжниците.

Петиция № 0037/2019, внесена от Мариана Илиева, с българско гражданство, относно твърдения за нарушение на правото на ЕС от страна на Република България чрез т.нар. „заповедно производство“:

Вносителката на петицията се оплаква от неправилното функциониране на българската съдебна система във връзка с производствата за заповеди за плащане съгласно Българския граждански процесуален кодекс. Наред с другите нарушения, вносителката на петицията твърди, че българските съдилища не прилагат правилно Регламент (ЕО) № 805/2004 за въвеждане на европейско изпълнително основание при безспорни вземания, както и Директива 93/13/ЕИО относно неравноправните клаузи в потребителските договори. Поради това вносителката на петицията иска Европейския парламент да предприеме действия по отношение на тези потенциални нарушения, произтичащи от заповедното производство по членове 410 – 417 от Българския граждански процесуален кодекс.

Петиция № 0040/2019, внесена от А.М., с българско гражданство, относно несъответствието на българското право с Регламент (ЕО) № 1896/2006 за създаване на процедура за европейска заповед за плащане:

Вносителят на петицията се оплаква относно наредба на българското Министерство на правосъдието, с която се одобряват стандартни образци на заповед за изпълнение, заявление за издаване на заповед за изпълнение (член 410 от Българския граждански процесуален кодекс) и други документи, свързани със заповедното производство. Вносителят на петицията заявява, че тази наредба е в противоречие с правото на Съюза,

по-специално с Регламент (ЕО) № 1896/2006 за създаване на процедура за европейска заповед за плащане, както и с определени решения на Съда на Европейския съюз, които имат правнообвързващ характер за държавите членки. Във връзка с това вносителят на петицията Европейският парламент да се намеси, за да се защитят правата на гражданите и да се гарантира съответствието на правото на България с това на ЕС.

Петиция № 0102/2019, внесена от Н.У., с българско гражданство, относно спор, свързан с ипотечен заем:

Вносителят на петицията се оплаква във връзка със спор, свързан с ипотечен заем, и някои нередности, появили се във връзка със заповедното производство и член 417 от Гражданския процесуален кодекс на Република България. Вносителят на петицията твърди, че районен съд е издал решение, което не съответства на изискванията, посочени в член 417. Освен това вносителят на петицията се оплаква от действията, предприети от частен съдебен изпълнител във връзка с това.

Петиция № 0346/2019, внесена от Мехмед Дерменджи, с българско гражданство, относно частните съдебни изпълнители в България:

Вносителят на петицията се оплаква относно недостатъци на закона от 2008 г. за частните съдебни изпълнители. Според него съдебните изпълнители работят в тясна връзка с банки, кредитни институции и агенции в областта на недвижимите имоти, отоплението и строителството, тяхното поведение не се контролира в достатъчна степен и това води до извършването на многобройни нарушения.

Петиция № 0358/2019, внесена от Мехмед Аюфер, с българско гражданство, относно твърдения за неправилно прилагане на правото на ЕС относно неравноправните клаузи в договорите в България:

Вносителят на петицията се оплаква от липсата на хармонизация на Гражданския процесуален кодекс на България с правото на ЕС, по-специално с Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори и член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз. Срещу вносителя на петицията, който е длъжник, е заведено дело в съда и според твърденията му той е лишен от право на защита. Той се оплаква, че частните съдебни изпълнители извършват действия по принудително изпълнение, без да разполагат с необходимото разрешение. Усилията му да уведоми компетентните държавни институции в България за тази лоша практика са останали безуспешни. Според вносителя на петицията няма правна възможност за оспорване на действията на съдебните изпълнители и в България няма ефективен контрол върху тях.

Петиция № 0764/2019, внесена от А.И., с българско гражданство, относно твърдения за несъответствие на българското законодателство, по-специално на процедурата за заповед за изпълнение и процедурата за принудително изпълнение, с правото на Европейския съюз:

Вносителят на петицията описва проблемите, които е имал след изпадането си в несъстоятелност и невъзможността да върне потребителския си заем на банката, и последвалите нелоялни действия от страна на частните съдебни изпълнители. Той твърди, че българските съдилища не прилагат Регламент № 805/2004 за въвеждане на

европейско изпълнително основание при безспорни вземания, Регламент № 1896/2006 за създаване на процедура за европейска заповед за плащане, както и Директива 93/13/ЕИО относно неравноправните клаузи в потребителските договори. Поради това вносителят на петицията иска Европейския парламент да предприеме действия по отношение на тези потенциални нарушения, произтичащи от заповедните производства по Глава пета от Българския граждански процесуален кодекс. Той също отправя искане за въвеждане на механизъм за обезщетение за вредите, понесени от длъжниците, както и стотиците хиляди малки и средни предприятия, засегнати от процедури, за които се твърди, че са незаконно проведени.

Петиция № 0849/2019, внесена от Десислава Манова, с българско гражданство, относно проблеми с българското законодателство и частните съдебни изпълнители:

В качеството си на член на „Сдружение на потърпевшите от частните съдебни изпълнители и съдебната система – Солидарност“, вносителката на петицията се оплаква от правосъдната система, която според твърденията на вносителката отказва да приложи върховенството на правото на Европейския съюз в България. Тя твърди, че в българското законодателство се съдържат правни разпоредби, които са в разрез с Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори, както и с член 47 от Хартата на основните права на ЕС и с принципа на ефикасност. Според вносителката на петицията разпоредбите на българския Граждански процесуален кодекс, и по-специално разпоредбите относно процедурата за заповед за изпълнение и процедурата за принудително изпълнение, не осигуряват ефективни средства за правна защита срещу действията на частните съдебни изпълнители. Тя твърди също така, че повечето дела не са разгледани по подходящ начин от районните съдии, които умишлено не са постановили съдебни актове.

Петиция № 0855/2019, внесена от Елка Стоянова, с българско гражданство, относно твърдение за отказ на правосъдните органи да прилагат върховенството на правото на Европейския съюз в България:

Вносителката на петицията, член на „Сдружение на потърпевшите от частните съдебни изпълнители и съдебната система – Солидарност“, се оплаква от отказа на съдебната власт да приложи върховенството на правото на Европейския съюз в България. Тя твърди, че в българското законодателство се съдържат правни разпоредби, които са в разрез с Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори, както и с член 47 от Хартата на основните права на ЕС и с принципа на ефикасност. Според вносителката на петицията разпоредбите на българския Граждански процесуален кодекс, и по-специално разпоредбите относно заповедните производства, не осигуряват основното право на справедлив съдебен процес. Тя твърди също, че повечето дела първоначално са били опорочавани от районните съдии, които умишлено не са постановявали съдебни актове. Тя посочва също, че не е налице правна възможност за обжалване на действията и пропуските на частните съдебни изпълнители, което допълнително се влошава от липсата на реален контрол над дейността им. Вносителката твърди, че нейните сметки, заплата и пенсия са под запор вследствие на действията на частен съдебен изпълнител, без да ѝ бъдат посочени основанията за това.

Петиция № 0863/2019, внесена от Лиляна Гюрова, с българско гражданство, относно твърдение за отказ на правосъдните органи да прилагат върховенството на правото на Европейския съюз в България

Вносителката на петицията, член на „Сдружение на потърпевшите от частните съдебни изпълнители и съдебната система – Солидарност“, се оплаква от отказа на съдебната власт да приложи върховенството на правото на Европейския съюз в България. Тя твърди, че в българското законодателство се съдържат правни разпоредби, които са в разрез с Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори, както и с член 47 от Хартата на основните права на ЕС и с принципа на ефикасност. Според вносителката на петицията разпоредбите на българския Граждански процесуален кодекс, и по-специално разпоредбите относно заповедните производства, не осигуряват основното право на справедлив съдебен процес и ефективни правни средства за защита, както е предвидено в членове 6 и 13 от Европейската конвенция за правата на човека. Тя твърди също, че повечето дела първоначално са били опорочавани от районните съдии, които умишлено не са постановявали съдебни актове. Тя посочва също, че не е налице правна възможност за обжалване на действията и пропуските на частните съдебни изпълнители, което допълнително се влошава от липсата на реален контрол над дейността им.

Петиция № 0864/2019, внесена от Венцислав Павлов, с българско гражданство, относно банка и частен съдебен изпълнител в България:

Вносителят на петицията се оплаква във връзка с неправомерно поведение срещу него и неговото семейство от страна на частна банка и частен съдебен изпълнител. Той твърди, че горепосочените са се възползвали от пропуски в правилата относно заповедните производства в българския Граждански процесуален кодекс. Според предоставената в неговата петиция информация банката, посредством частния съдебен изпълнител, е продала на много ниска цена гаранцията в своя полза, без знанието на вносителя и без да му е дадена възможност да потърси правна защита. Той твърди, че правото на Европейския съюз не се прилага в България, защото не съществува механизъм за завеждане на иск срещу самата държава за това, че не прилага юрисдикцията на Съда на Европейския съюз.

Петиция № 0877/2019, внесена от Албена Иванова, с българско гражданство, относно твърдения за недобронамерено третиране от страна на финансовите институции в България:

Вносителката на петицията се оплаква от неправомерно поведение от страна на някои финансови институции. Тя твърди, че е била принудена да продаде наследствените си имоти въпреки желанието си да изплати заема си на вноски. Тя се оплаква, че тези финансови институции са извършвали тормоз и заплахи по телефона. Вносителката на петицията твърди, че Софийският районен съд е издал заповедта срещу нея, без тя да е участвала в изслушване. Тя иска намесата на Европейския парламент за възстановяване на нейните граждански права.

Петиция № 0878/2019, внесена от Т.М., с българско гражданство, относно твърдения за нарушение на Директива 93/19/ЕИО на Съвета от българския Граждански процесуален кодекс:

Вносителката на петицията, член на „Сдружение на потърпевшите от частните съдебни изпълнители и съдебната система – Солидарност“, се оплаква от отказа на съдебната власт да приложи върховенството на правото на Европейския съюз в България. Тя твърди, че в българското законодателство се съдържат правни разпоредби, които са в разрез с Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори, както и с член 47 от Хартата на основните права на ЕС и с принципа на ефикасност. Вносителката на петицията твърди, че апартаментът ѝ е бил използван като гаранция за ипотечен заем. Впоследствие частен съдебен изпълнител е извършил продажбата му, без да издаде или да предостави правни документи. Според вносителката на петицията разпоредбите на българския Граждански процесуален кодекс, и по-специално разпоредбите относно заповедните производства, не осигуряват основното право на справедлив съдебен процес и ефективни правни средства за защита, както е предвидено в членове 6 и 13 от Европейската конвенция за правата на човека. Тя твърди също, че повечето дела първоначално са били водени неправилно от районните съдии, които умишлено не са постановявали съдебни актове. Тя посочва също, че не е налице правна възможност за обжалване на действията и пропуските на частните съдебни изпълнители, което допълнително се влошава от липсата на реален контрол над дейността им.

Петиция № 0879/2019, внесена от Любомир Колев, с българско гражданство, относно неговите проблеми с частен съдебен изпълнител:

Вносителят на петицията се оплаква, че е издаден изпълнителен лист в полза на неговата банка кредитор и вносителят на петицията не е получил никакви документи от частния съдебен изпълнител по неговия случай. Той твърди, че в нарушение на закона частният съдебен изпълнител е извършил публична продажба на имота му на цена, по-ниска от данъчната оценка. Вносителят на петицията също така се оплаква, че не му е оказано съдействие от страна на Окръжната прокуратура.

Петиция № 0922/2019, внесена от Райна Михайлова, с българско гражданство, относно съдебни актове въз основа на обезпечителното и изпълнителното производство на българския Граждански процесуален кодекс, за които се твърди, че нарушават общите принципи на правото на ЕС:

Вносителката на петицията се оплаква от българските съдии, а които се твърди, че прилагат неправилно законодателството на ЕС. Тя твърди, че съществуват системни нарушения при прилагането на принципите на равните възможности, правната сигурност и ефективното съдебно производство, както и необосновани задължителни ограничения по отношение на използването на доказателствени средства в съдебни дела срещу държавни институции. Вносителката на петицията твърди, че се издават порочни съдебни заповеди в обезпечителното и изпълнителното производство на българския Граждански процесуален кодекс. Тя иска по-добър надзор и предприемане на ефективни мерки, за да се ограничи произволът в съдебната система.

Петиция № 0925/2019, внесена от Екатерина Янева, с българско гражданство, относно твърдения за отказ на съдебните органи да прилагат законодателството на Европейския съюз в България:

Вносителката на петицията се оплаква от съдебните органи, за които се твърди, че отказват да прилагат върховенството на правото на ЕС в България, а също така и от някои

действия, предприети от банка и частен съдебен изпълнител, за които се твърди, че са неправомерни. Вносителката на петицията де оплаква, че банката, която ѝ е отпуснала заем, я е третирила несправедливо и се е възползвала от собственото си неправомерно поведение. Тя се оплаква и от това, че не ѝ е била дадена възможност да се защити пред съдебните органи, както и от последвалия тормоз спрямо нея и срещу член на нейното семейство от страна на частния съдебен изпълнител.

Петиция № 1018/2019, внесена от Михаил Коцев, с българско гражданство, относно отказа на съдебната система да приложи върховенството на правото на Европейския съюз в България във връзка с Директива 93/13/ЕИО на Съвета:

Вносителят на петицията се оплаква от отказа на съдебната система да приложи върховенството на правото на Европейския съюз в България. Според вносителя на петицията в българското законодателство се съдържат правни разпоредби, които са в противоречие с Директива 93/13/ЕИО на Съвета относно неравноправните клаузи в потребителските договори, както и с член 47 от Хартата на основните права на ЕС и с принципа на ефикасност. Той твърди, че има нарушения при прилагането на заповедните процедури в България, които са част от българския Граждански процесуален кодекс. В резултата на това са засегнати много български граждани. Вносителят на петицията твърди, че съдебната система не издава определени съдебни актове, което води до това някои досиета да съдържат нередности още от самото начало. Той също така твърди, че процесуалните права на длъжниците често се нарушават и че липсва надзор върху действията на частните съдебни изпълнители.

2. Петиция относно въпрос, свързан с управлението на отпадъците:

Петиция 1408/2012, внесена от Петър Пенчев, с българско гражданство, от името на Национално движение „Екогласност“, относно спазването на законодателството в областта на опазването на околната среда във връзка с планирани депа за отпадъци в община Монтана, България:

Вносителят на петицията твърди, че депото е било експлоатирано незаконно и че не са спазени санитарните и хигиенните правила за управление. През предходните години вносителят на петицията е изпратил няколко снимки и се е оплаквал, че не са изпълнени задълженията за управление, като например покриването на депото с почвен слой ежедневно и изграждането на „зелен пояс“.

Той също така изразява загриженост относно пропуски при достъпа до правосъдие по въпроси, свързани с околната среда. Освен това на 28 септември 2012 г. Комитетът за преглед на съответствието с разпоредбите на Орхуската конвенция оповести, че някои разпоредби на българското законодателство в областта на околната среда и териториалното устройство нарушават Орхуската конвенция, и по-специално член 9, параграфи 2 и 3, които предоставят възможност на обществеността да оспори определени мерки в областта на околната среда пред националните съдилища.

Конкретната жалба на вносителя на петицията се състои в това, че разрешително за депото е издадено при липса на оценка на въздействието върху околната среда. Той също така изразява загриженост, че административният съд в България не е разрешил участието му в производството срещу решението на министъра на околната среда и водите относно решението да не бъде извършена оценката на въздействието върху околната среда по отношение на депото.

През февруари 2015 г. службите на Европейската комисия започнаха разследване в рамките на EU Pilot относно евентуално нарушение в България на разпоредбите на Орхуската конвенция, уреждащи достъпа до правосъдие.

В отговора си Комисията заявява, че според нея организацията и провеждането на съдебни производства и законодателни процедури попада в сферата на компетентност на държавите членки. Що се отнася до твърденията за нарушение на Орхуската конвенция, българските органи отхвърлиха тези обвинения и се позоваха на националното законодателство, в което се прилагат съответните разпоредби на Орхуската конвенция.

В последната си до момента реакция на петицията (4 февруари 2020 г.) Комисията заявява: „Въпросът относно депонирането на отпадъци беше счетен за неоснователен от службите на Комисията и няма нови факти/елементи, които да накарат службите на Комисията да преразгледат предишната си позиция“.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

Коментари на Асоциацията на банките в България от срещата на 26.2.2020 г.

Коментари на Асоциацията на банките в България /АББ/ във връзка със срещата с делегацията на Комитета по петиции към Европейския парламент /ЕП/, насрочена за 26.02.2020г., свързана с петиции до ЕП, отнасящи се до изпълнителното производство в Гражданския процесуален кодекс

1. След проведено предварително проучване EU Pilot № 8135/15/JUST на Европейската комисия относно българските разпоредби във връзка с ускорена процедура по изпълнение и съвместимостта им с правото на ЕС по отношение защитата на потребителите, бяха набелязани следните недостатъци на действащата към 2016г. нормативна уредба на заповедното и изпълнителното производство у нас:

> Възможност за провеждане на принудително изпълнение без провеждане на надлежна съдебна процедура по установяване на вземането на кредитора, в която да е осигурена възможност за участие на длъжника - резултат от прекомерното приложение (а често и от злоупотребата) с връчване на заповеди за изпълнение по реда на чл. 47, ал. 6 ГПК (чрез залепване на уведомление на адреса на длъжника, което създава фикция за уведомяването му при липса на ефективно уведомяване);

> Липса на ефективен съдебен контрол в изпълнителното производство поради изключително ограничената обжалваемост на актовете на съдебния изпълнител /СИ/;

> Липса на правна уредба, която да гарантира постигане на реална пазарна цена при провеждане на публична продажба;

> Липсата на правна уредба, която да гарантира защита на длъжника срещу несъразмерност при принудителното изпълнение.

2. С цел преодоляване на недостатъците, установени в рамките на процедурата EU Pilot № 8135/15/JUST, бяха извършени значителни промени в уредбата на заповедното производство и изпълнителното производство със Закона за изменение и допълнение на ГПК. обн. в ДВ, бр. 86/27.10.2017 ., които влязоха в сила от 31.10.2017г.

Измененията бяха насочени към постигане на следните цели:

> създаване на гаранции, че принудителното изпълнение няма да бъде провеждано без осигурено право на защита на длъжника:

о Въвеждане на изрични правила за условията, при които се връчват книжа чрез промяна в чл. 47, ал. 3 и ал. 6 ГПК - въведен е минимален брой на посещения на адреса на длъжника, продължителност на периода на посещенията, интервал между тях, допълнителни справки за адреса и пр.;

о Въвеждане на изрично правило, че когато длъжникът не е уведомен (в

хипотезата на връчено уведомление чрез залепване), съдът дава указания на кредитора задължително да предяви иск - **изменение на чл. 415, ал. 1, т. 2 ГПК**. В този случай, ако е допуснато принудително изпълнение, съдът спира принудителното изпълнение - **нова разпоредба на чл. 415, ал. 2 ГПК**;

о Въвеждане на нови възражения на длъжника като защитни средства срещу заповедта за изпълнение: възражение, че длъжникът е изпълнил в срока за доброволно изпълнение (**нов чл. 414а, ал. 1**) и възражение срещу разноските, когато длъжникът не е дал повод за производството (**чл. 414а, ал. 2**);

о Въведена е възможност за спиране на производството и в случаите, когато не са представени убедителни писмени доказателства (**промяна в чл. 420, ал. 2 ГПК**);

> доближаване на заповедното производство до исковия процес:

о Задължително развитие на исково производство, когато заповедта е връчена при условията на чл. 47, ал. 6 ГПК (чрез залепване) - **нова разпоредба на чл. 415, ал. 1, т. 2**;

о Предвиждане на възможност при отхвърляне на искането за издаване на заповед за изпълнение, производството да се развие като исково - **нова разпоредба на чл. 415, ал. 1, т. 3**;

о предявяване на иск от кредитора, когато е пропуснат срокът за становище по възражението на длъжника по чл. 414а ГПК за плащане и длъжникът не е извършил ефективно плащане - **нов чл. 414а, ал. 5 ГПК**;

> балансиране на изпълнителния процес чрез създаване на нови правила и механизми за защита интересите и на длъжника, и на взыскателя от незаконосъобразни действия на СИ, като са направени следните по-важни промени:

о Промяна в местната подсъдност при образуване на дела - компетентен става СИ по постоянен, регистриран или настоящ адрес на длъжника ФЛ. респ. по седалището на длъжника юридическо лице /ЮЛ/ - **изменение в чл. 427, ал.1, т. 5 ГПК**;

о Уредени са нови правни последици от спиране на изпълнението при наложени запори върху периодични вземания (трудова възнаграждение или друго възнаграждение за труд, пенсия и пр.):

- действието на запора се спира;
- не се правят удръжки от работодателя;
- не се плащат постъпленията по запорирана сметка (при запор на вземане по банкова сметка);

о Ограничаване на отговорността за разноси на длъжника:

- Ограничаване на максималния размер на разноските по изпълнението, до определен процент от дълга по отношение на малките по размер вземания (до 3 минимални работни заплати) - **нов чл. 73а ГПК**;
- Длъжникът не отговаря за разноси и по неприложени и несъразмерни с дълга изпълнителни способи (**изменение в чл. 79, ал. 1, т. 3 ГПК**);

о Значително разширяване на кръга на действията на СИ, които подлежат на обжалване от длъжника (**промяна в чл. 435, ал. 2 ГПК**):

- отказът на съдебния изпълнител да извърши нова оценка по реда на чл. 468, ал. 4 и чл. 48 ГПК;
- определянето на трето лице за pazач, ако не са спазени изискванията на чл. 470, както и в случаите по чл. 486. ал. 2;
- отказът на съдебния изпълнител да спре, да прекрати или да приключи принудителното изпълнение;

о Разширяване на кръга на действията на СИ, които подлежат на обжалване от вискателя (**промяна в чл. 435, ал. 1 ГПК**):

- отказ на съдебния изпълнител да извърши искано изпълнително действие;
- отказ на съдебния изпълнител да извърши нова оценка по реда на чл. 468, ал. 4 и чл. 485 ГПК;
- спирането, прекратяването и приключването на принудителното изпълнение.

о Въвеждане на изискване за съразмерност в изпълнителния процес чрез предвидени в закона критерии за съразмерност (**нова ал. 2 на чл. 441 и нов чл. 442а ГПК**):

- размер на актуално вземане;
- стойност на имущество;
- процесуално поведение на длъжника;
- интерес на вискателя;
- възможността вземането да остане неудовлетворено.

о Въвеждане на несеквестируемост на суми и на доход, получени по банкова сметка на длъжника - **нов чл. 446а ГПК**;

о Въвеждане на задължение на банките при наложен запов върху банкова сметка - да информират СИ за характера на постъпленията, за да се гарантира несеквестируемостта на доходите по сметка;

> въвеждане на работещ механизъм за постигане в рамките на принудителното изпълнение на реални пазарни цени;

о Увеличаване на началната цена при продан на движими вещи и недвижимите имоти - при движими вещи 85% от стойността на вещта (чл. 468, ал. 1 ГПК), при недвижимите имоти 80% от стойността на вещта, но не по-ниска от данъчната оценка (чл. 485 ГПК);

о Право на всяка от страните да оспори оценката и да иска нова (468, ал. 2 ГПК, респ. чл. 485, ал. 2 ГПК);

о Задължение на СИ да назначи нова оценка, ако са привнесени разноските за извършването ѝ;

о Процедура по арбитражна оценка при недвижимите имоти - при наличие на две или повече оценки - ЧСИ определя средноаритметична начална цена (чл. 485, ал. 3 ГПК).

о При нестанапа първа продан следващата продан започва от цена 90% от началната цена на първата продан (спрямо 80% преди промените);

о Срокът за внасяне на цената на придобит имот на публична продан е удължен на двуседмичен от влизане в сила на разпределението (чл. 495 ГПК).

3. На 25.01.2019г. в постоянното представителство на Република България към Европейския съюз е получено официално уведомително **Писмо на Европейската комисия относно нарушение 2018/4083.**

В писмото изрично е посочено, че българските органи не са уведомили службите на Комисията за каквито и да било промени в съответните процесуални правила с оглед изпълнението на изискванията по преписка EU Pilot № 8135/15/JUST (стр. 5 от Писмото на ЕК), независимо, че разгледаните промени в ГПК, изброени в т. 1 по-горе, вече са били извършени с промените в ГПК, в сила от 31.10.2017г. (обн. в ДВ. бр. 86/27.10.2017г.).

С Писмо на ЕК относно нарушение 2018/4083, е направен анализ на уредбата и са отправени критики относно:

> Липса на изрично разписано правило, че съдът трябва да следи служебно за неравноправните клаузи в заповедното производство при издаване на заповедта за изпълнение;

> Неэффективни средства за правна защита па потребителите след издаване на заповед за незабавно изпълнение:

о Кратките срокове за възражения и жалби;

о Липсата на достатъчно информация на длъжника за средствата за защита.

От ЕК са дадени препоръки за промени в материалноправните и процесуални разпоредби, касаещи защита правата на потребителите и по-конкретно за:

> Съобразяване на чл. 143 и 147, ал. 2 от Закона за защита на потребителите с оглед правилното транспониране на чл. 3, пар. 1 и чл. 5 от Директива 93/13 ЕИО;

> Извършване на преглед на българските процесуални разпоредби, уреждащи заповедите за изпълнение, за да се приведат в съответствие с чл. 6 и 7 от Директива 93/13 така, както те са разтълкувани от Съда на ЕС и в частност въпроса за служебната проверка на националните съдилища за съответствие с потребителското право на ЕС преди и след издаване на заповедите за изпълнение.

4. В отговор на препоръките, дадени в Писмото на ЕК относно нарушение 2018/4083, през 2019г. бяха извършени нови промени в ГПК съгласно Закона за изменение и допълнение на ГПК, обн. в ДВ бр. 100/20.12.2019г., в сила от 24.12.2019г., за които промени ЕК не е своевременно уведомена.

4.1 Промените в ГПК са в следните насоки:

> Въвеждане на принцип в Общата част на ГПК, че съдът следи служебно за неравноправни клаузи в договор, сключен с потребител - нова разпоредба на ал. 3 на чл. 7 ГПК. Правилото се прилага във всички производства по ГПК - искиви, обезпечителни, заповедни, изпълнителни, охранителни;

> Изрично определяне на потребителските спорове като граждански дела - чл. 113 ГПК, с което се разширява кръга на споровете, подлежащи на триинстационно разглеждане (и достъп до обжалване пред Върховния касационен съд /ВКС/);

> Промяна в подсъдността в заповедното производство - изменение на чл. 411, ал. 1 ГПК, с което се цели най-изгодната за потребителя подсъдност в заповедното производство (по неговия настоящ адрес);

> Удължаване на сроковете в заповедното и изпълнителното производство:
о срокът за доброволно изпълнение е удължен от двуседмичен на едномесечен - чл. 412, т. 8 ГПК;

о срокът за подаване на възражения по чл. 414 и 414а ГПК става от двуседмичен - едномесечен;

о срокът за обжалване на разпореждането за незабавно изпълнение става от двуседмичен - едномесечен (чл. 419, ал. 1 ГПК);

о срокът за обжалване на действия на съдебния изпълнител става от едноседмичен - двуседмичен (чл. 436 ГПК);

> Промени в изискването за представяне на документи, когато длъжникът е потребител (промени в чл. 410 и 417 ГПК):

о Нова ал. 3 на чл. 410 ГПК, насочена към засилена защита на потребителите: когато вземането произтича от договор, сключен с потребител, към Заявлението се прилага договорът (ако е писмен), заедно с всички негови приложения и изменения, както и общите условия, ако има такива;

о Нова редакция на т. 2 на чл. 417 относно вземанията на банки: към заявлението банката следва да представи „извлечение от счетоводните книги на банката, към което е представен документът, от който произтича вземането на банката, заедно с всички негови приложения, включително приложимите общи условия“;

о Изменение в т. 10 на чл. 417 ГПК относно ценните книжа - когато ценната книга обезпечава вземане, произтичащо от договор, сключен с потребител, към заявлението се прилага договорът, ако е в писмена форма, заедно с всички негови приложения, включително приложимите общи условия;

> **Промени в задълженията на заповедния съд:**

о Да следи служебно за неравноправни клаузи - нов чл. 7, ал. 3 ГПК;

о Да откаже издаване на заповед за изпълнение - когато искането се основава на неравноправна клауза в договор, сключен с потребител или е налице обоснована вероятност за това (нова т. 3 на чл. 411, ал. 2 ГПК);

о Да се посочи в заповедта за изпълнение възможното увеличаване на отговорността за разноски - ако възражението е неоснователно, длъжникът може да понесе разноски в по-висок размер от посочения в заповедта (чл. 412, т. 9 ГПК);

Нови моменти в обжалването на разпореждането за незабавно изпълнение - изцяло нова редакция на чл. 419 ГПК, като:

о Отпада ограничението жалбата да се основава само на съображения, извлечени от актовете по чл. 417 ГПК - вече жалбата може да се основава на всякакви съображения;

о Изрично ново правило кога съдът отменя разпореждането за незабавно изпълнение - чл. 419, ал. 3 ГПК:

• Когато не са налице предпоставките на чл. 418, ал. 2, изр. 1 и ал. 3 ГПК (когато документът не е редовен от външна страна и не удостоверява подлежащо на изпълнение вземане);

• Когато вземането се основава на неравноправна клауза в договор, сключен

с потребител;

Нови основания за спиране на изпълнението:

о при обезпечение до 1/3 от размера на вземането - когато длъжникът е потребител (ново изр. 2 на чл. 420, ал. 1 ГПК);

о без да е необходимо обезпечение при условията на чл. 420, ал. 2 ГПК - при представяне на писмени доказателства:

- че вземането не се дължи;
- вземането се основава на неравнопоставна клауза в договор с потребител;
- неправилно е изчислен размерът на вземането по договора с потребител;

о спиране на изпълнението от съда, който разглежда иска по чл. 422 ГПК при всяко положение на делото - по искане на длъжника;

о определението за спиране подлежи на незабавно изпълнение, независимо от обжалването - нова чл. 420, ал. 4 ГПК;

о изрично е уредена нова възможност за частично спиране на изпълнението (чл. 421. ал. 2 ГПК);

4.1 Промените в Закона за защита на потребителите /ЗЗП/ са следните:

> Изменена е разпоредбата на чл. 143 ЗЗП, която има нова редакция и е напълно съобразена с разпоредбата на чл. 3 и от Директива 93/13 ЕИО;

> Разпоредбата на чл. 147, ал. 2 ЗЗП е приведена в съответствие с разпоредбата на чл. 5, изр. 3 от Директива 93/13 ЕИО.

С оглед на извършените мащабни промени в ГПК през 2017 и 2019г. и промените в Закона за защита на потребителите от 2019г. считаме, че българското законодателство е приведено в съответствие с изискванията на Директива 93/13 ЕИО и са изпълнени всички конкретни препоръки към Република България, дадени от Европейската комисия в EU Pilot № 8135/15/JUST и в Писмо на ЕК относно нарушение 2018/4083.

ПРИЛОЖЕНИЕ III

Изявление на Висшия съдебен съвет на България по въпросите, повдигнати по време на срещата с делегацията на членовете на комисията по петиции на 26 февруари 2020 г.

Превод от български!

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ИЗВЛЕЧЕНИЕ

От протокол № 12

от заседанието на колегията на съдиите от Висшия съдебен съвет,
проведено на **7 април 2020 г.**

В ДНЕВНИЯ РЕД

8. ОТНОСНО: Становище до комисията по петиции на ЕП

КОЛЕГИЯТА НА СЪДИИТЕ ОТ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ РЕШИ:

8.1 Да одобри изявление по въпросите, повдигнати по време на срещата между членове на комисията по петиции на ЕП и представители на Висшия съдебен съвет, проведена на 26.2.2020 г., относно защитата на правата на потребителите в рамките на заповедното производство, което да бъде изпратено на комисията по петиции.

.....

Председател:/Подпис/Лозан Панов

ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ
КОМИСИЯ ПО ПЕТИЦИИ

КОМЕНТАРИ

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

относно внесените петиции

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

С настоящото представяме на Вашето внимание изявление по две теми, свързани с внесените петиции:

Първа тема: *Кратък преглед от процесуална гледна точка на развитието на съдебната практика на съдилищата при извършването на служебна проверка за неравноправни клаузи в потребителски договори.*

По така формулираната тема възнамеряваме да Ви информираме за работата, извършена от Върховния касационен съд и от съдилищата на Република България за създаване и уеднаквяване на съдебната практика на съдилищата по прилагането на националните процесуални норми с оглед на извършването на ефективна служебна оценка на наличието на неравноправни клаузи в потребителските договори, като надлежно се вземе предвид тълкуването, дадено от Съда на ЕС на Директива 93/13, както и за участието на българските съдии в законодателните изменения, извършени през 2017 г. и 2019 г.

Втора тема: Анализ на нормите от националното процесуално право, които се отнасят до фиктивно връчване на заповеди за изпълнение.

По тази тема възнамеряваме да Ви информираме от практическа гледна точка за съществуващите норми в националното процесуално право относно връчването на процесуални документи и средствата за правна защита, предоставени на длъжниците за оспорване на издадени заповеди за изпълнение, които не са им били връчени лично.

1. По първата тема: *Кратък преглед от процесуална гледна точка на развитието на съдебната практика на съдилищата при извършването на служебна проверка за неравноправни клаузи в потребителски договори.*

1.1. Неравноправните клаузи в потребителските договори са уредени в Закона за защита на потребителите, приет през 2005 г., т.е. още преди присъединяването на Република България към ЕС. Законът транспонира изцяло и точно Директива 93/13. Националните разпоредби възпроизвеждат термините, използвани в директивата, например: потребител; търговец; неравноправна клауза; клаузи, които не са уговорени индивидуално; последиците от неравноправния характер на договорна клауза, както и примерен списък на клаузите, които могат да се считат за неравноправни (съгласно член 3, параграф 3 от Директивата), включително посочване, че той е неизчерпателен (член 143, алинея 19 от Закона за защита на потребителите – преди изменението от 2019 г.). В Закона за защита на потребителите националният законодател добави през 2015 г. две допълнителни примерни основания, въз основа на които договорните клаузи да бъдат обявени за неравноправни, което е резултат от установени специфични нелоялни практики на търговци, прилагани на територията на Република България. Законодателят изрично обявява неравноправните клаузи за нищожни. В съдебната практика на Върховния касационен съд и на съдилищата на Република България последователно и без съмнение се приема, че дадена клауза в потребителски договор може да бъде обявена за неравноправна, дори ако не е включена изрично в списъка в закона и не въвежда условия, подобни на посочените, ако тази клауза не съответства на общото основание за неравноправност съгласно нормата на член 143 от Закона за защита на потребителите (неравноправна клауза е клауза, която не отговаря на изискването за добросъвестност, води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца или доставчика и потребителя и е във вреда на потребителя). Във връзка с това в писмото на Европейската комисия по процедура за установяване на нарушение № 2018/4083 по EU Pilot № 8135/15/JUST, получено на 25 януари 2019 г., се изразява съмнение относно точното тълкуване на националната правна норма и следователно – за несъответствие с Директива 93/13. С изменението на Закона за защита на потребителите от 2019 г. (20 декември 2019 г.) това съмнение за несъответствие следва да се счита за премахнато от законодателна гледна точка.

1.2. Процесуалното право (Граждански процесуален кодекс - ГПК) е в сила от 2008 г. и то урежда заповедното производство. Що се отнася до банковите кредити, на банката се дава възможност да получи заповед за изпълнение и изпълнителен лист (член 417, алинея 2 от Гражданския процесуален кодекс), чрез които тя може да

предприеме действия за незабавно изпълнение, включително в случай на спор, повдигнат срещу вземането от длъжника и преди установяването на съществуването на вземането с влязло в сила съдебно решение. Нормативната уредба на посоченото правно средство за защита на банките не е нова за българското законодателство. Тя действаше и съгласно отменения Граждански процесуален кодекс (в сила до 2008 г.), но не беше определена като заповедно производство, а като производство за издаване от съда на изпълнителен лист на извънсъдебно основание за изпълнение (член 237 от Гражданския процесуален кодекс/отменен/). На основание изпълнителния лист кредиторът може да предприеме принудителни действия по събиране на вземането си, без да води състезателно производство срещу длъжника. Разликата между двете производства (предишното и това, което е в сила) е, че в рамките на предишното производство длъжникът, след като е бил уведомен за предприетите срещу него изпълнителни действия, е разполагал с определен срок, в който може да поиска спиране на принудителното изпълнение (член 250 от Гражданския процесуален кодекс/отменен/), и след това е можел, независимо дали е поискал спиране на изпълнението, да предяви иск срещу кредитора за несъществуването на вземанията (член 254 от Гражданския процесуален кодекс/отменен/), в рамките на който той е можел да повдигне всичките си възражения. Съгласно действащото понастоящем заповедно производство активната позиция за завеждане на дело в случай на оспорване на вземането е на кредитора, който се предполага да заведе дело за съществуването на вземането (член 415 и член 422 от Гражданския процесуален кодекс). Съгласно двата процесуални закона банката трябва да представи на съда документи – „документ или извлечение от счетоводните ѝ книги, с които се установяват вземанията на банките“. В този документ се посочва размерът на претендираното неплатено вземане като главница (сумата, предоставена в заем по кредита), лихвите и другите разходи.

Проблемът с неравноправните клаузи в потребителските договори се появи в съдебната практика, когато банките започнаха да подават заявления за издаване на заповеди за изпълнение, тъй като в извлеченията от счетоводните си книги те включваха едностранно променени от тях лихви, които не съвпадат с първоначалните клаузи в договора и с графика за погасяване. Посочените обстоятелства не се съдържаха в заявленията и в извлеченията от счетоводните книги. Те са разкрити и разгледани от съда в състезателното производство, т.е. след издаването на заповедта за изпълнение и на изпълнителния лист и след извършването на изпълнителни действия по отношение на длъжника.

Произнасянето по възраженията на длъжника, че вземането е неправилно определено, тъй като кредиторите едностранно и незаконосъобразно променят лихвите по кредита, създаде тенденция за извършване на служебна проверка от съда по въпроса дали вземането произтича от клаузи, които трябва да се считат за неравноправни.

1.3. Съгласно Закона за съдебната власт (ЗСВ) и Гражданския процесуален кодекс Върховният касационен съд (ВКС) има правомощия да стандартизира чрез приемане на тълкувателни решения съдебната практика на съдилищата и да преодолее неправилната съдебна практика на съдилищата – член 124 от Закона за съдебната власт. Тълкувателните решения не са съдебни решения по конкретни правни спорове, а дават принципни решения за правораздаването и са задължителни за органите на съдебната и изпълнителната власт, за органите на местното самоуправление, както и за всички органи, които издават административни актове – член 130 от Закона за съдебната власт. Това е производство, специфично за нашето национално право, чрез което Върховният касационен съд упражнява контрол върху точното и последователно прилагане на законите, извън и независимо от основаното на нивото обжалване на актовете на апелативните съдилища. От значение за уеднаквяването на съдебната практика на

съдилищата са и решенията на Върховния касационен съд по отделните дела, разглеждани по реда на касационното производство.

Във връзка с разглеждания проблем и с оглед на липсата на съдебна практика на Върховния касационен съд или на отделни съдилища през 2015 г. по този проблем, в Търговската колегия на Върховния касационен съд беше създадена комисия и след проучване на практиката на Съда на Европейския съюз относно тълкуването на Директива 93/13 съдиите от Търговската колегия обсъдиха прилагането на националните процесуални норми с оглед на тенденцията, установена от Съда на Европейския съюз, за служебна оценка на клаузите в потребителските договори като неравноправни. Незабавно започна обучение на съдии от цялата страна по посочените в съдебната практика въпроси, като обучението беше проведено от съдии лектори от Върховния касационен съд, а Националният институт на правосъдието предостави съдействие и организация. Следва да се отбележи, че конкретното обсъждане от Търговската колегия се проведе на 27 октомври 2015 г. и първите обучения бяха проведени преди откриването на доcket по EU Pilot № 8135/15/JUST на 23 декември 2015 г.

1.4. Що се отнася до служебната проверка в състезателното производство, не е имало проблем, тъй като съдебната практика на българските съдилища, включително и нейното стандартизиране чрез тълкувателни решения, като последните се вземат в съответствие с новия Граждански процесуален кодекс – Тълкувателно решение № 1/2013 на Общото събрание на Гражданската и Търговската колегии, задължава съда служебно да прилага императивна материалноправна норма и той може също така да се произнесе служебно по иск за плащане на лихва за забава, ако установи, че клаузата за лихви за забава е нищожна, тъй като е в противоречие с добрите нрави – Тълкувателно решение № 1/2009 на Общото събрание на Търговската колегия.

По-специално, що се отнася до служебната проверка в състезателните производства за неравноправни клаузи в потребителските договори, през 2016 г. е постановено решение от съдебен състав на Върховния касационен съд (Решение № 23/7.7.2016 г. по търговско дело № 3686/2014 г. на Върховния касационен съд, Търговска колегия, Първо отделение), което отразява приетото становище на съдиите от Търговската колегия от проведеното на 27 октомври 2015 г. обсъждане. В решението се уточняват процесуалните действия, включително с оглед на особеностите на защитата на потребителите, изведени от съдебната практика на Съда на Европейския съюз, които съдът е длъжен да извърши – да уведоми страните, че ще направи такава проверка; да им предостави възможност да изразят мнение и да представят доказателства; както и правото на потребителя да се откаже от средството за правна защита. Според нашите наблюдения това решение се прилага последователно и без несъответствия от страна на съдилищата.

1.5. Що се отнася до заповедното производство, служебният акт за установяване на неравноправни клаузи, без да бъде изрично формулиран до 2019 г., би могъл да се изведе от разпоредбите на Гражданския процесуален кодекс. Съгласно процесуалното право (член 411 от Гражданския процесуален кодекс) съдът трябва да откаже да издаде заповед за изпълнение, ако искането противоречи на закона или на добрите нрави. Неравноправните клаузи, освен ако са сключени в противоречие с конкретна императивна законова разпоредба, определят, по закон, условия в нарушение на добросъвестността и съответно вредят на добрите нрави. Разпоредбата на член 411 от Гражданския процесуален кодекс всъщност е единствената норма в процесуалното право, според която съдът извършва служебна проверка за евентуална недействителност на договора, докато по отношение на състезателното производство това правомощие се извежда чрез тълкуване. Оттук следва, че в Гражданския процесуален кодекс, в частта

относно заповедното производство, националното право предвижда възможност съдът служебно да прецени неравноправния характер на клауза от потребителски договор на етапа на разглеждане на молбата за издаване на заповед за изпълнение. Оценката е възможна, основава се на вероятността и не е окончателна.

1.5.1. Въпреки това проверката за евентуално неравноправния характер на клаузи в потребителски договор не може да бъде извършена ефективно от съда по време на разглеждането на молбата главно по две причини:

Първо: Съгласно практиката на Съда на Европейския съюз националният съд трябва да извърши служебна проверка за неравноправния характер на клаузи в потребителските договори, ако има фактически или правни основания за това, които могат да бъдат установени от данните по делото. В заповедното производство, след разглеждане на молбата за издаване на заповед за изпълнение, заявителят не представя на съда договора, от който произтича вземането. Включително въз основа на молба от банка за вземане по договор за кредит, както е посочено в точка 1.2., кредиторът трябва да представи документ или извлечение от счетоводните си книги, т.е. отразен е размерът на задължението, но не и начинът, по който е формирано. В Тълкувателно решение № 4/2013 от 18 юни 2014 г. Общото събрание на Гражданския и търговски състав на Върховния касационен съд посочва, че е допустимо, когато съдът се произнася по молба по член 417 от Гражданския процесуален кодекс, да посочи и изведе, въз основа на дедукция, основанието и предмета на вземането от представените документи, които задължително са приложени към исковата молба. Решението е приложимо и за проверката от съда дали документът удостоверява подлежащо на изпълнение вземане (член 418, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс). Особено важен фактор при приемането на тълкувателното решение е създадената практика, според която банките искат вземания за неиздълженото салдо по кредита, за което твърдят, че е обявено за предсрочно изискуемо, и съответно обстоятелствата, на които те се позовават, трябва да бъдат удостоверени с официален документ или документ, издаден от длъжника (член 418, параграф 3 от Гражданския процесуален кодекс). В такива случаи ищците представят договора за кредит, съдържащ случаите, в които кредиторът би могъл да декларира целия кредит за предсрочно изискуем.

Второ: Съгласно установената нормативна уредба и съдебната практика до изменението на Гражданския процесуален кодекс през 2017 г. (27 октомври 2017 г.) съдът не е бил длъжен да даде указания на ищеца да представи допълнителни доказателства и съответно, дори и да са били давани такива указания, неспазването им не би водило до конкретни правни последици за ищеца. В този смисъл оценката на съда за евентуални неравноправни клаузи в договора, от които произтича вземането, е допустима, но съдът не може да я упражни ефективно, когато се произнася по молбата за издаване на заповед за изпълнение.

1.5.2. Като се имат предвид тези особености на националното право, съдебната практика е насочена към проверка на неравноправни клаузи при разглеждането на жалби срещу заповед за незабавно изпълнение (член 419 от Гражданския процесуален кодекс) и след произнасяне по искане за спиране на изпълнението (член 420, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс). Жалбата и молбата е трябвало да бъдат подадени в кратки срокове (2 седмици) след връчването на заповедта за изпълнение. Тези срокове са благоприятни за потребителя, доколкото предприятиите до момента действия по принудително изпълнение не биха имали особено тежки последици (напр. завършване на публична продажба на недвижим имот), но от друга страна са кратки с оглед на упражняването на правата на потребителя. Процесуалните норми предвиждат, че длъжникът би могъл да се позове на съображения, изведени от деянията, посочени в член 417 от Гражданския процесуален кодекс (в хипотеза за обжалване на заповедта за

незабавно изпълнение), и би могъл да обоснове искането си за спиране с убедителни писмени доказателства по член 420, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс. В продължение на няколко години беше натрупана богата съдебна практика в областта на прилагането на защитата на потребителите срещу неравноправни клаузи в договора при подаване на жалби срещу заповед за незабавно изпълнение и главно въз основа на молби за спиране на изпълнението.

Конкретните особености на заповедното производство, съдебната практика на съдилищата, както и трудностите, свързани със служебната проверка за неравноправни клаузи в потребителските договори, са отразени в отговорите, изпратени от Република България до Европейската комисия по започнатото дело за нарушение EU – Pilot № 8135/15/JUST, получени от Комисията на 14 март 2016 г.

1.5.3. Следва да се припомни, че през периода 2015 – 2016 г. в решенията на Съда на Европейския съюз беше направено тълкуване, че Директива 93/13/ЕИО не допуска правна уредба на държава членка, която не позволява на съда в заповедно производство, макар да е установил всички необходими в това отношение правни и фактически обстоятелства, да прецени служебно или на всеки друг етап от производството неравноправния характер на договорна клауза, ако потребителят не е подал възражение. Директивата не допуска и правна рамка на държава членка, която не предвижда възможност в рамките на производството за принудително изпълнение върху ипотекиран недвижим имот да се направи възражение за неравноправност на договорна клауза, въз основа на която е издаден изпълнителният лист, така както в същото време и не позволява на съда в състезателно производство да направи временни освобождавания, и по-специално да спре изпълнителното производство. Следователно се оказва, че условие за служебна проверка е наличието на фактически и правни обстоятелства, съдържащи се в данните по делото, както и принципната възможност тази преценка да бъде направена дори след издаването на заповедта за изпълнение, ако при издаването на заповедта за изпълнение не са били налице такива обстоятелства, тъй като най-малкото потребителите разполагат с ефективни правни средства за защита, за да спрат изпълнението до извършване на оценка за евентуално нарушение на правата на потребителя (дело C-415/11). Решението на Съда на Европейския съюз по множество преюдициални запитвания по този въпрос показва, че въпросът е типичен не само за националните юрисдикции на Република България.

Проблемите в съдебната практика на българските съдилища и съответната съдебна практика на Съда на Европейския съюз са описани и в официалното писмо на Европейската комисия от 25 януари 2019 г., което ние напълно приемаме и споделяме пред вас.

1.6.1. След внасянето на отговор от държавата по дело за нарушение EU – Pilot № 8135/15/JUST (след 2016 г.) бяха предприети нови мерки за синхронизиране на националната процедурна рамка с правото на ЕС. Описаната процедура за извършване на служебна проверка от съда в заповедното производство по отношение на клаузите в потребителските договори не предоставя защита на потребителя, ако а) той е подал възражение срещу заповедта за изпълнение, но не иска спиране на изпълнението, или ако б) заповедта не му е била връчена фактически.

В първия случай изпълнителните действия са продължили, въпреки че е образувано състезателно производство, в рамките на което съдът ще прецени клаузите на договора и ще може да ги обяви за неравноправни. След изтичането на срока за подаване на молба за спиране длъжникът няма право да иска спиране на изпълнението. В резултат на това може да възникне ситуация, при която клаузите са обявени за неравноправни и част от задължението – обикновено лихвите – не са дължими, но междувременно недвижимото имущество на длъжника е било продадено.

Във втория случай изпълнителните действия са извършени, тъй като не е подадено възражение, но заповедта е връчена фиктивно, като се приема, че е била действително получена, и изпълнителните действия са извършени, въпреки че не е проведено състезателно производство. Защитата на длъжника се провежда, след като длъжникът е научил за издаването на заповедта и е подал възражение пред окръжния съд (член 423 от Гражданския процесуален кодекс), т.е. периодът от време между извършеното принудително изпълнение срещу имота и узнаването е от съществено значение. Разбира се, след като узнае и докаже обстоятелствата около възражението, длъжникът упражнява всички права, с които разполага – възражение, спиране на изпълнението, провеждане на състезателно производство.

1.6.2. Що се отнася до първия проблем – неспазване на срока за подаване на искане за спиране на изпълнението (т. 1.6.1. буква а)), бяха направени предложения за законодателни изменения в няколко варианта, които не бяха приети през 2017 г.

При все това, със законодателното изменение на Гражданския процесуален кодекс през 2017 г., в контекста на служебната проверка за неравноправни клаузи в договорите е преодолян вторият посочен проблем (точка 1.6.1, буква б). Предвижда се, че ако заповедта за изпълнение е връчена фиктивно, като се приема, че е била действително получена, съдът ще даде указания и кредиторът ще трябва да предяви иск за установяване на наличието на вземането, а образуването на изпълнителното производство ще бъде спряно. Следователно изпълнителни действия се предприемат едва след като съдът признае със сила на пресъдено нещо, че вземането съществува и не се основава на неравноправни клаузи.

След изменението от 2017 г. съдът е длъжен да даде указания на ищеца за точното определяне на обстоятелствата, на които се основава искането му, и да откаже издаването на заповед в случай на неизпълнение на тези указания – член 411, параграф 2, алинея 1 от Гражданския процесуален кодекс (т. 1.5.). Това изменение не премахва трудностите, срещнати при прилагането на ефективен предварителен съдебен контрол върху неравноправните клаузи в договорите. Въпреки това, в случаите, когато посочените в молбата обстоятелства могат да обосноват извода, че вземането се основава на неравноправни клаузи, съдът може да откаже да издаде заповед за изпълнение. Контролът е неефективен, защото зависи от твърденията на кредитора – ищец, тъй като съдът не може да изисква представянето на договора и на общите условия към него.

1.6.3. Законодателните изменения от 2019 г. решават проблема с ефективността на служебния контрол от страна на съда върху неравноправните клаузи в потребителските договори. Гражданският процесуален кодекс не само предвижда, че съдът е длъжен да извърши служебна проверка за неравноправни клаузи (това е уточнено в 7 новоприети разпоредби), включително при произнасяне по молба за издаване на заповед за изпълнение, но на съда изрично е дадена възможност да откаже – въз основа на фактически или правни основания, произтичащи от твърденията на ищеца и от представения договор заедно с общите условия, до степен на обоснована вероятност – да издаде заповед за изпълнение, ако договорът е бил несправедлив.

1.6.4. Законодателното изменение на Гражданския процесуален кодекс през 2019 г. също така разреши основния проблем, свързан със спирането на принудителното изпълнение (т. 1.6.1. буква а). Новата редакция на нормата на член 420, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс позволява на длъжника да поиска спиране на изпълнението по всяко време до приключването на състезателното производство, ако вземането се основава на неравноправна клауза в договор с потребител; съответно съдът може служебно да прецени предварително дали е налице такава вероятност.

1.7. В резюме: Съгласно Гражданския процесуален кодекс до измененията от 2017 г. и 2019 г. съдът е извършвал и е трябвало да извършва служебна проверка за

неравноправни клаузи в потребителските договори в състезателните производства. В заповедното производство, на етапа на произнасяне по молбата за издаване на заповед за изпълнение, служебната проверка е била възпрепятствана и следователно е била неефективна поради факта, че жалбоподателят не е представил договор с общите условия. След 2017 г., със създаването на задължение на съда да дава указания на ищеца, е направен палиативен опит за предоставяне на по-широка възможност на съда да извършва служебна проверка на неравноправните клаузи, но от друга страна е решен проблемът със спирането на изпълнението до произнасянето на съда в случаите на фиктивно връчване на заповедта за изпълнение (точка 1.6.1, буква б)). Изменението от 2019 г. доведе до преодоляване на процесуалните проблеми пред съда в заповедното производство и служебната проверка за неравноправни клаузи съответства на критериите, определени от Съда на Европейския съюз.

За развитието на измененията на Гражданския процесуален кодекс имат принос много съдии от съдилища на различни равнища, които с опита си и познаването на проблемите в практиката и тълкуването на Директива 93/13/ЕИО от Съда на Европейския съюз играят важна роля при приемането на посочените изменения на закона. **През целия определен период съдиите от Върховния касационен съд и от другите съдилища се стремят да прилагат националното право в съответствие с тълкуването на Директива 93/13/ЕИО, дадено от Съда на Европейския съюз, включително в частта относно установената процесуална рамка, която се прилага съгласно националните норми.**

Обучението на съдиите от цялата страна доведе до качествено повишаване на познанията за правото на ЕС и за съдебната практика на Съда на Европейския съюз, както и за прилагането им при решаването на конкретни правни спорове.

1.8. Извън изложената теза следва да отбележим, че практиката на Върховния касационен съд по приетите тълкувателни решения също така защитава потребителя:

Тълкувателно решение № 4/2013 г. на Общото събрание на Гражданския и търговски състав на Върховния касационен съд относно задължението на банката да уведоми длъжника, че упражнява това право – преди да подаде молба за издаване на заповед за изпълнение, с което иска присъждане на остатъка по кредита поради настъпване на предсрочна изискуемост.

Тълкувателно решение № 3/2017 г. на Общото събрание на Гражданския и търговския състав на Върховния касационен съд относно изискуемостта, в случай на предсрочна изискуемост на кредит, само на законната лихва по неизплатеното кредитно салдо, но не и на лихвите и таксите за изплащане след обявяването на предсрочната изискуемост.

Освен това следва да се отбележи, че държавната такса за потребителски иск за установяване на неравноправност на една или няколко клаузи в даден договор е в размер от 40 до 80 лв., тъй като искът има неопределима стойност. Това произтича от задължителната практика на Върховния касационен съд – Решение № 76 от 15 юли 2016 г. по търговско дело № 888/2015 г., I Търговски отдел на Върховния касационен съд.

Тълкуването на разпоредбата на член 72, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс в смисъл, че за исковете, предявени с една искова молба в защита на един интерес, се събира една държавна такса за защитения интерес, независимо от броя на ответниците, води и до заключението, че таксата в такива хипотези е една, независимо от броя на клаузите, които трябва да бъдат обявени за неравноправни, тъй като интересът от **иска на потребителя е един – да се установи коя част от договора е недействителна.**

2. По втората тема: *Анализ на нормите от националното процесуално право, които се отнасят до фиктивно връчване на заповеди за изпълнение.*

2.1. Независимо от съществуващата съдебна практика по отношение на служебната проверка за неравноправни клаузи в потребителските договори в заповедното и в състезателното производство и проблемите, разрешени от законодателството, съществува процесуална възможност заповедта за изпълнение, както и другите съдебни документи, да се считат за връчени на длъжника, макар и той не ги е получил. Въпросът е от особено значение не само с оглед на липсата на служебна проверка за неравноправни клаузи, когато заповедта влиза в сила без провеждане на състезателно производство (до 2017 г.), но и с оглед на изпълнението на принудителното изпълнение върху имуществото на длъжника, което е съдържанието на част от внесените петиции.

2.2. Гражданският процесуален кодекс предвижда възможност за фиктивно връчване – така нареченото връчване чрез „залепване на уведомление“ съгласно член 47 от Гражданския процесуален кодекс. Това е регламентирано фиктивно връчване – документите не се получават de facto от адресата (длъжника), но съгласно процесуалната норма те се считат за надлежно връчени с произтичащите от това правни последици. Правилата за връчване по посочената процедура не се отнасят само до документите в заповедното производство и процедурата за принудително изпълнение. Те са приложими и за състезателното производство и се прилагат и по отношение на връчването от страна на съдебните изпълнители и нотариусите. Правила с подобно съдържание се съдържат и в други закони. В този смисъл считаме, че принципът на справедливост е спазен.

Тези правила **не са уникални** за българското национално право, тъй като подобни правила съществуват и в актове на правото на ЕС. Такъв пример е Регламент № 805/2004 за въвеждане на европейско изпълнително основание при безспорни вземания. Съгласно член 14, параграф 1, буква в) от регламента връчването може да се извърши и чрез „оставяне на документа в пощенската кутия на длъжника“.

2.3. Съгласно българското законодателство (член 47 от Гражданския процесуален кодекс – до изменението през 2017 г.), ако длъжникът (в случай на връчване на заповед за изпълнение) не може да бъде намерен на посочения по делото адрес и не се намери лице, което е съгласно да получи съобщението, връчителят залепва уведомление на вратата или на пощенската кутия, а когато до тях не е осигурен достъп – на входната врата или на видно място около нея. Когато има достъп до пощенската кутия, връчителят пуска уведомлението в нея. В уведомлението трябва да се посочва, че документите са в канцеларията на съда и могат да бъдат получени в срок от две седмици от датата на залепване на уведомлението. Ако лицето не се яви да получи документите, съдът дава указания на ищеца да представи справка за неговата адресна регистрация и ако посоченият адрес не съвпада с постоянния и настоящ адрес на лицето, процедурата се повтаря. След това длъжникът се счита за уведомен, тъй като срокът за възражение срещу заповедта за изпълнение започва да тече от изтичането на двуседмичния срок, считано от датата на залепване на уведомлението.

Изменението на правилото през 2017 г. предвижда връчителят да удостовери, че не е открил лицето на адреса, съобщен на съда, когато за период от един месец са били извършени най-малко три посещения на адреса в интервал от най-малко една седмица между тях, като поне едно от посещенията е било в неработен ден. След това, ако лицето не се яви, съдът извършва служебна проверка на адресната регистрация на лицето и ако посоченият адрес не съвпада с неговия постоянен и настоящ адрес, съдът разпорежда връчването на настоящия и постоянния адрес в съответствие с описаната по-горе процедура.

Съдът също така извършва служебна проверка на мястото на работа или мястото на служба на лицето и разпорежда уведомлението да бъде връчено и там. Връчителят събира информация и може да удостовери, че лицето не живее на адреса, след като отправи запитване до управителя на жилищната кооперация, кмета на съответния населен район или по друг начин, като връчителят трябва да посочи източника на тази информация.

В разглежданите случаи, при фиктивно връчване съдът назначава специален представител на длъжника.

2.4. Следва да се отбележи, че адресът, посочен в молбата от кредитора, е адресът, посочен от длъжника в договора – обикновено постоянен или настоящ адрес или адрес за кореспонденция. Адресът представлява описание на мястото, където лицето живее или получава кореспонденцията си – член 89 от Закона за гражданската регистрация. Постоянният адрес на лицето е адресът, на който лицето е регистрирано в регистъра на населението и който българските граждани са длъжни да декларират пред общинската администрация. Постоянният адрес е адресът за кореспонденция на лицето с държавните органи (член 93, параграф 5 от Закона за гражданската регистрация). Настоящият адрес е този, който лицето е декларирало пред общинската администрация като адрес, на който живее – член 94, параграф 1 от Закона за гражданската регистрация (до 2011 г. използваният термин е „адрес на пребиваване на лицето“).

2.5. Лицето може да не е било открито по време на посещенията на връчителя на адреса по различни причини, но тези причини могат да бъдат групирани в две категории – лицето в действителност не е било на адреса в момента на посещенията на връчителя или се е укривало. Ако лицето в действителност не е било в дома си в момента на посещенията, то ще може да се запознае със залепеното уведомление и да получи документите. Ако отсъствието е за по-дълъг период или по някаква друга причина времето за получаване на документите е изтекло, както и ако уведомлението не е било намерено, длъжникът има възможност да подаде възражение пред районния съд срещу заповедта за изпълнение – член 423 от Гражданския процесуален кодекс. Срокът за подаване на възражението (един месец) започва да тече от момента на узнаване на заповедта.

Длъжникът може да обоснове възражението си както с ненадлежно връчване на заповедта (неспазване на изискванията на закона) или с факта, че в деня на връчването той не е имал обичайно местопребиваване на територията на Република България, а така също и с особени непредвидени обстоятелства, поради които не е могъл да узнае своевременно за връчването или не е могъл да подаде възражение поради особени непредвидени обстоятелства. Тези обстоятелства могат да бъдат всякакви – например дълго пътуване, болест и др. Извън тези хипотези лицето може да се укрива, но законът, връчителят или съдът не следва да приемат по презумпция укриване и поради това на длъжника са предоставени посочените средства за правна защита за оспорване на заповедта за изпълнение и последиците от успешното ѝ оспорване – подаване на възражение, искане за спиране на изпълнението.

С цел да се гарантира щателно издирване на лицето, за да се избегнат пречки за упражняването на неговите права, както и за да се избегне всякаква възможност лицето да се укрие, изменението от 2017 г. направи посочените промени – преди прилагането на фиктивното връчване на уведомлението – относно дългия период на издирване на лицето, а именно един месец, и увеличаване на броя и периодичността на посещенията – най-малко три в интервал от най-малко една седмица, както и изискването лицето да бъде търсено поне веднъж в неработен ден. В този смисъл считаме, че принципът на ефективност е спазен.

2.6. В резюме:

Прилагането на фиктивното връчване (считано за връчване) чрез залепване на уведомлението се извършва, след като лицето не е било открито на адреса, посочен от самото лице на кредитора или на държавните органи, включително на адрес, на който лицето е заявило, че живее, и не е било открито на работното му място. При все това упражняването на правото му на обжалване е свързано с момента на узнаване за заповедта за изпълнение. В този смисъл твърденията, че изпълнителните действия са извършени „неясно“ или „зад гърба“ на длъжника, са неоснователни; това не означава, че вносителите на петициите са лишени от ефективни правни средства за защита и от справедлив съдебен процес.

Ако съдебният изпълнител е извършил нарушения при връчването на заповедта за изпълнение, както и други нарушения в изпълнителното производство, член 74 от Закона за частните съдебни изпълнители предвижда имуществена отговорност на частните съдебни изпълнители. Отговорността е за вредите, причинени неправомерно при изпълнението на дейността, и не е обвързана с това дали вредите са резултат от подлежащи или неподлежащи на обжалване актове, и отговаря на действително претърпените от длъжника вреди. Частните съдебни изпълнители задължително сключват застрахователен договор за вредите, които могат да произтекат от виновно неизпълнение на техните задължения – член 25 от Закона за частните съдебни изпълнители.

Що се отнася до нарушенията на правото на ЕС, отговорността на държавата е предвидена в Закона за отговорността на държавата и общините за вреди в случай на „достатъчно съществено нарушение на правото на Европейския съюз“, включително в хода на правораздавателната дейност на съдилищата.

Уважаеми дами и господа,

С настоящото Ви молим да вземете предвид аргументите, представени пред Вас, когато се произнесете по внесените петиции, като сметете, че към настоящия момент конкретните жалби, повдигнати от вносителите на петициите във връзка със съответното законодателство и съдебната практика на съдилищата във връзка с неговото прилагане, са необосновани.

ПРИЛОЖЕНИЕ IV

Решение на Софийски градски съд за изплащане на вземания (на 28.1.2020 г.)

РАЗПОРЕЖДАНЕ

гр. София, 28.01.2020г.

Председателят на 25-ти състав на Софийски районен съд в закрито заседание на 28.01.2020г., като разгледа гр. дело № 3653/2020 при служебната проверка на редовността на исковата молба, по която е образувано настоящото дело, констатира, че същата не отговаря на изискванията на 127, ал. 1, т. 4 и 5 и чл. 128, т. 2 ГПК, поради което и на основание чл. 129, ал. 2 ГПК

РАЗПОРЕДИ:

ОСТАВЯ ВЕЗ ДВИЖЕНИЕ подадената от Завен Такворов Астадуров искова молба.

УКАЗВА на ищеца и му предоставя възможност в едноседмичен срок от получаване на съобщението с писмена молба, с препис за ответника:

1/ да посочи всяка отделна договорна клауза, която счита за неравнопоставна, както и по какъв начин всяка отделна клауза засяга правата му на потребител, основанието на твърдяната неравнопоставност на клаузите;

2/ да представи доказателства за заплатена държавна такса в размер на по 80 лв. за всеки отделен иск за установяване на неравнопоставност на договорна клауза;

3/ да посочи основанието за нищожност на Договор за учредяване на ипотека, което претендира;

4/ да представи удостоверение за данъчна оценка на ипотекирания имот за 2019г.

При неизпълнение на дадените указания в срок, исковата молба ще бъде върната.

Препис от настоящото разпореждане да се изпрати на ищеца.

РАЙОНЕН СЪДИЯ:

ПРИЛОЖЕНИЕ V

Документ, получен от делегацията на срещата в Министерството на правосъдието на 24.2.2020 г. (статистически данни за дисциплинарните производства срещу съдебните изпълнители)

Министерство на правосъдието 23.2.2020 г.

За по-голяма яснота, предоставяме и в табличен вид:

	По искане на СЪВЕТА	По искане на МП	Съместно искане	ОБЩО
2006г.		1	1	5
2007г.		1		4
2008г.		9	1	13
2009г.		6		2
2010г.		11		21
2011г.		9	1	17
2012г.		5		18
2013г.		18	2	30
2014г.		57	6	57
2015г.		28	5	47
2016г.		16	4	49
2017г.		27	8	61
2018г.		9	3	24
2019г.		36	3	54
ОБЩО:	169	233	34	436

Статистиката показва, че от образуваните общо 436 дисциплинарни производства, по решение на Съвета на Камарата са образувани 169

ПРИЛОЖЕНИЕ VI

Документи, изпратени от вносителя на петиция 0408/2012 след заседанието с делегацията на комисията по петиции на 25.2.2020 г.

Асоциация на свободното слово „Анна Политковская“

Носител на международната награда за права на човека „Златен гълъб“

Национално движение „Екогласност“

№ 03-23/23.3.2020 г.

До г-жа Монсерат
Председател на комисията по петиции

От П.П., вносител на петицията

Отговори – 2

Срещу: Внесени – 2 документа по петиция № 1408/2012

Уважаема госпожо Председател,

В съответствие с Вашите инструкции от 25.2.2020 г., в рамките на 30 дни бих искал да приложа два документа.

1. Писмо от Министерството на здравеопазването с приложени екологична оценка и здравна оценка.
 - 1.1. Писмо от Министерството на здравеопазването – координацията на намаляването на санитарната зона зависи от следните условия:
 - 1.1.1. „Ежедневно трамбоване“, може да се види от името на предмета.
 - 1.1.2. "Изграждане на ограда и пояс от бързорастящи дървета и храсти около обекта“, както е показано в точка 1.
 - 1.2. Екологична оценка и здравна оценка
 - 1.2.1. **Окръжен здравен център** – периодично да се прави сравнение със здравните показатели на населението на село Николово за минали периоди, за да се търси промяна в здравния статус, както е показано в т. 8, стр. 8.
 - 1.2.2. **Регионална инспекция по околната среда и водите** – периодичен анализ на екологичните детерминанти в депото, както е показано в т. 9, стр. 8.

2. Комплексно разрешително

- 2.1. Изискване 9.4.2. – Незабавно след края на депонирането, в края на работния ден притежателят на настоящото разрешително пръска дневната работна площ на депото, стр. 12.
- 2.2. „Този дневен участък след това се запръстява с пръст с дебелина 0.20 м.“, от приложението към комплексното разрешително – Техническа оценка на приложимите условия в комплексното разрешително, стр. 6.

Уважаема госпожо Председател,

Оставям на Вас да преценя дали представителите на държавните институции на срещата на 25.2.2020 г. в Монтана са казали истината.

Приложение: 1. Писмо от Министерството на здравеопазването с приложени екологична и здравна оценка.

2. Комплексно разрешително

С уважение,

П.П.

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ ПО ОКОЛНА СРЕДА

КОМПЛЕКСНО РАЗРЕШИТЕЛНО

№. 162-Н1/2010г.

*(Решение на Изпълнителния директор на Изпълнителна агенция по околна среда
№. 162Н1-ИО-А0/2010г.)*

Оператор: *Община Монтана*
Адрес: *3400, гр. Монтана, ул. „Извора“ №. 1*

За експлоатация на инсталация и съоръжение за следната категория промишлена дейност по Приложение №. 4 от ЗООС:

Депо за неопасни отпадъци - „Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Монтана, Криводол, Бойчиновци, Лом, Чипровци, Георги Дамяново, Брусарци, Медковец, Вършец, Якимово и Вълчедръм“, с. Крапчене - т. 5.4 от Приложение №. 4 на ЗООС:

Дата на подписване:
05.07.2010г.

Подпис:
Ваня Григорова
Изпълнителен директор
(оправомощен със Заповед
№. РД-123/09.02.2010г. на Министъра
на околната среда и водите)

Комплексно разрешително на "Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Монтана, Криводол, Бойчиновци, Лом, Чипровци, Георги Дамяново, Брусарци, Медковец, Вършец, Якимово и Вълчедръм", с. Крапчене, №. 162-Н1/2010г.

Условие 9.2.1. Притежателят на настоящото разрешително да изгради система за отвеждане на образуваните газове (за всяка клетка) от тялото на депото, отговаряща на следните изисквания:

Условие 9.2.1.1. Успоредно с депонирането на отпадъците след запълване на първия работен хоризонт, притежателят на настоящото разрешително да започне изграждането на вертикални газоотвеждащи кладенци. Вертикалните газови кладенци да са разположени на разстояние не по-малко от 50 m и не повече от 100 m един от друг или от границите на клетката.

Условие 9.2.1.2. След запълване с отпадъци на последния работен хоризонт и преди изграждане на глинения запечатващ слой и последващата рекултивация (техническа и биологична), притежателят на настоящото разрешително да изгради хоризонтален газов дренаж, включващ:

- дренажен слой от чакъл, осигуряващ отвеждането на биогаза до вертикалните газови кладенци, състоящ се от чакъл с дебелина на слоя 0.5 m и перфорирани тръби с диаметър 80 mm;
- газоотвеждащи тръби с диаметри 125 mm и 140 mm;
- контролни шахти в местата на свързване на хоризонталните и вертикалните газоотвеждащи тръби.

Условие 9.2.2. От дата на изграждане на газоотвеждащата система на всяка клетка, събираните газове да се отвеждат от тялото на депото за последващо изгаряне в Инсталация за изгаряне на биогаз, посредством система от хоризонтални и вертикални газоотвеждащи тръби.

Условие 9.2.3. От датата на изграждане на газоотвеждащата система, притежателят на настоящото разрешително да прилага инструкция за постоянна проверка на ефективността ѝ, изразяваща се в:

- контрол на състоянието на газоотвеждащите тръби чрез периодична проверка на газовите ревизионни шахти;
- периодично измерване на дебита на биогаза и неговият състав от газовите кладенци, съгласно изискванията на **Условие 9.6.1.1.**

Условие 9.2.4. Дебитите на отпадъчните газове от изпускащите устройства към Инсталация за изгаряне на биогаз, Стрипинг колона и Инсталация за предварително сепариране на отпадъци не трябва да превишават посочените в **Таблицы 9.2.1, 9.2.2 и 9.2.3** стойности.

Не се допуска наличие или експлоатация на други организирани източници на емисии в атмосферния въздух, освен описаните в настоящото условие и означени в Приложения №11.5.2-1 и №Н.5.2-1А от Заявлението.

Таблица 9.2.1

Изпускащо устройство пореден №	Източник на отпадъчни газове	Пречиствателно съоръжение	Максимален -	Височина на
			дебит на газовете (Nm ³ /h)	изпускащото устройство (т)
1	Инсталация за изгаряне на биогаз	-	8 652,6	3

Таблица 9.2.2

Изпускащо устройство пореден №	Източник на отпадъчни газове	Пречиствателно съоръжение	Максимален дебит на газовете (Nm ³ /h)	Височина на изпускащото устройство (ш)
2	стрипинг колона		14003	*7

Таблица 9.2.3.

Изпускащо — устройство пореден №	Източник на отпадъчни газове	Пречиствателно съоръжение	Максимален дебит на газовете (Nm ³ /h)	Височина на изпускащото устройство (т)
BT1	Общообменна -- вентилация на производствено помещение на инсталация за сепариране на отпадъци			
			1500	6

ТЕХНИЧЕСКА ОЦЕНКА

за обосновка на приложимите условия в Комплексното разрешително на
**“Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Монтана, Криводол, Бойчиновци,
 Берковица, Лом, Чипровци, Георги Дамяново, Брусарци, Медковец, Вършец, Якимово и
 Вълчедръм”,** съгласно Наредбата за условията и реда за издаване на комплексни
 разрешителни (ПМС № 238/02.10.2009г.)

1. Обща информация

Координатор по процедурата: Маноела Цветкова

Екип:

Лина Петкова

Симеона Якарова

Условия 1, 2 ,3 ,4 ,5 ,6 ,7, 8.1, 10,
13,14, 15 и 16;

Условия 8.2, 9 и 12;

Условия 8.3 и 11;

2. Процедура

1. Писмо от Община Монтана, вх. № 453-МО-Ю90/29.01.2010г. относно подаване на заявление за издаване на комплексно разрешително на “Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Монтана, Криводол, Бойчиновци, Берковица, Лом, Чипровци, Георги Дамяново, Брусарци, Медковец, Вършец, Якимово и Вълчедръм”.
2. Писмо до РИОСВ - Монтана и БДДР, център Плевен, изх.№ 453- МО-1090/09.02.2010г. относно становище по заявление за издаване на комплексно разрешително на “ Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Монтана, Криводол, Бойчиновци, Берковица, Лом, Чипровци, Георги Дамяново, Брусарци, Медковец, Вършец, Якимово и Вълчедръм”, с. Крапчене.
3. Писмо от РИОСВ - Монтана, вх. № 453- МО-1090/18.02.2010г. относно становище по заявление за издаване на комплексно разрешително на “Регионално депо за неопасни отпадъци за "общините Монтана, Криводол, Бойчиновци, Берковица, Лом, Чипровци, Георги Дамяново, Брусарци, Медковец, Вършец, Якимово и Вълчедръм”, с. Крапчене.
4. Писмо от БДДР, център Плевен, вх. № 453- МО-1090/01.03.2010г. относно: становище по заявление за издаване на комплексно разрешително на “Регионално депо за неопасни отпадъци за "общините Монтана, Криводол, Бойчиновци, Берковица, Лом, Чипровци, Георги Дамяново, Брусарци, Медковец, Вършец, Якимово и Вълчедръм”, с. Крапчене.
5. Писмо до Община Монтана, изх. № 453-МО-1090/18.02.2010г. относно изпращане на първо заявление за издаване на комплексно разрешително на “Регионално депо за неопасни отпадъци за "общините Монтана, Криводол, Бойчиновци, Берковица, Лом, Чипровци, Георги Дамяново, Брусарци, Медковец, Вършец, Якимово и Вълчедръм”, с. Крапчене.
6. Писмо до Община Монтана, изх. № 453-МО-1090/16.03.2010г. относно допълнително необходима информация към заявлението за издаване на комплексно разрешително на “Регионално депо за неопасни отпадъци за "общините Монтана, Криводол, Бойчиновци, Берковица, Лом, Чипровци, Георги Дамяново, Брусарци, Медковец, Вършец, Якимово и Вълчедръм”, с. Крапчене.
7. Писмо от Община Монтана, вх. № 453-МО-1090/01.04.2010г. относно подаване на допълнително заявление за издаване на комплексно разрешително на “Регионално депо за

неопасни отпадъци за "общините Монтана, Криводол, Бойчиновци, Берковица, Лом, Чипровци, Георги Дамяново, Брусарци, Медковец, Вършец, Якимово и Вълчедръм", с. Крапчене.

8. Писмо до Кмета на община Монтана, изх. № 453-МО-1090/12.04.2010г. относно публикуване на обява за обществен достъп до заявление за издаване на комплексно разрешително на "Регионално депо за неопасни отпадъци за "общините Монтана, Криводол, Бойчиновци, Берковица, Лом, Чипровци, Георги Дамяново, Брусарци, Медковец, Вършец, Якимово и Вълчедръм", с. Крапчене.
9. Писмо от Община Монтана, вх. № 453-МО-1090/19.05.2010г. относно публикуване на обява за обществен достъп до заявление за издаване на комплексно разрешително на "Регионално депо за неопасни отпадъци за "общините Монтана, Криводол, Бойчиновци, Берковица, Лом, Чипровци, Георги Дамяново, Брусарци, Медковец, Вършец, Якимово и Вълчедръм", с. Крапчене.

Техническа оценка към комплексно разрешително на "Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Монтана, Криводол, Бойчиновци, Лом, Чипровци, Георги Дамяново, Брусарци, Медковец, Вършец, Якимово и Вълчедръм", с. Крапчене, No. 162-Н1/2010г.

Местонахождение на площадката:

Депото се намира на около 4 km югоизточно от гр. Монтана, на 1200 m от пътя София - Монтана и граничи с действащото до момента неорганизирано сметище за отпадъци. Площадката на депото се намира в местността "Неделището" в землището на с. Крапчене и е разположена по билото и източния склон на хребета над р. Шуговица.

Административният адрес на съоръжението е "Слатина" № 52, община Русе.

Лице за контакти:

Мариана Петрова, гл. експерт «ОПС» община Монтана
096/394-234
0887 797 318

Съгласно писмо от писмо от оператора (вх. №453-МО-Ю90/19.05.20Юг.) във връзка с общественият достъп до заявление за издаване на комплексно разрешително на "Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Монтана, Криводол, Бойчиновци, Берковица, Лом, Чипровци, Георги Дамяново, Брусарци, Медковец, Вършец, Якимово и Вълчедръм", с. Крапчене, не са постъпили никакви възражения, мнения нито предложения по представената информация в заявлението.

Обосновка на приложимите условия за издаването на комплексно разрешително на "Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Монтана, Криводол, Бойчиновци, Берковица, Лом, Чипровци, Георги Дамяново, Брусарци, Медковец, Вършец, Якимово и Вълчедръм"

Условие № 2. Инсталации, обхванати от това разрешително

На стр. 11 от заявлението е посочена инсталацията, за която операторът кандидатства за издаване на комплексно разрешително.

На площадката е предвидено изграждането на следните инсталации и съоръжения:

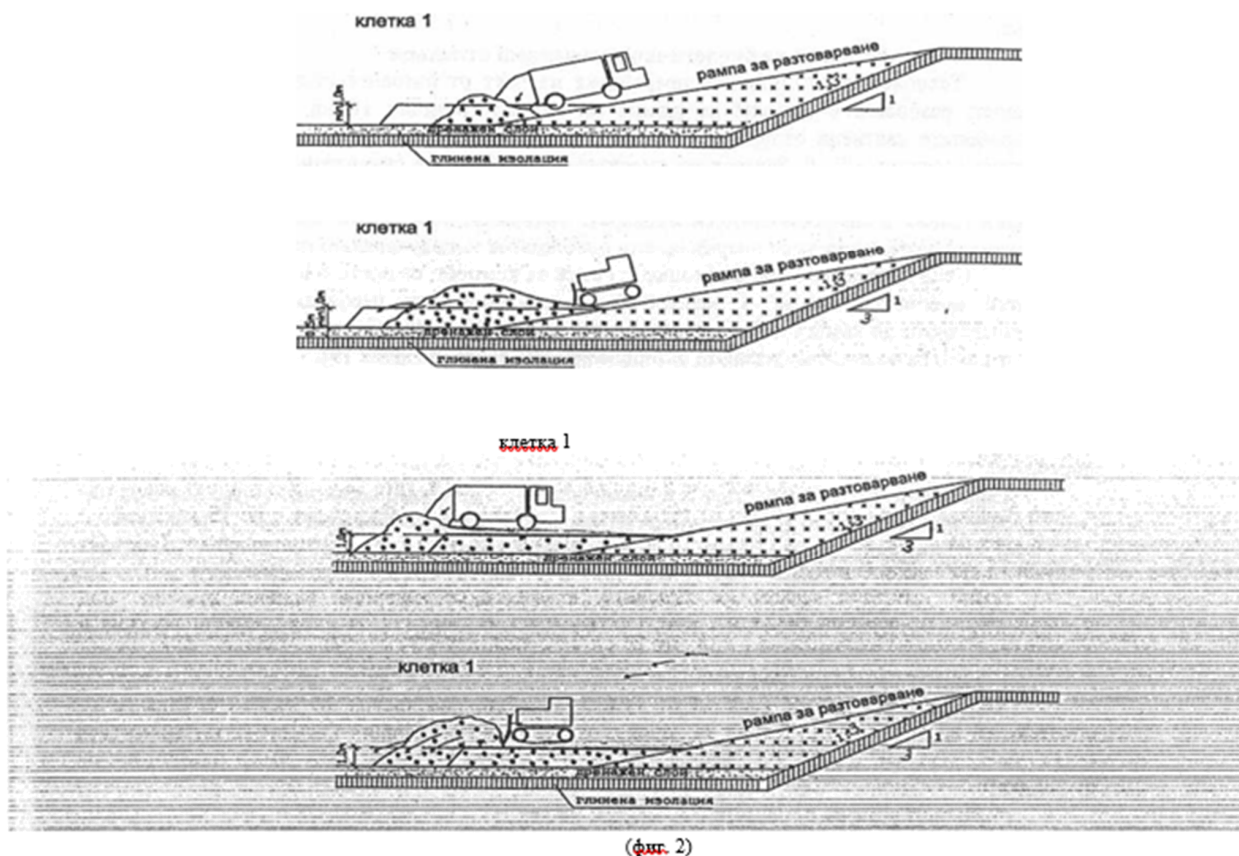
- **Депо за неопасни отпадъци, включващо четири клетки за депониране на неопасни отпадъци;**
- **Инсталация за предварително сепариране на отпадъци;**
- **Инсталация за компостиране;**
- **Спомагателни сгради, съоръжения и дейности, включващи:**
 - Контролно-пропускателен пункт /КПП/ за регистриране на влизащите и излизащите товарни коли за отпадъци /пълни и празни/;

- Автоматична електронна везна за измерване и регистриране на теглото на пълните и празните товарни коли за отпадъци;
- Автомивка за измиване на гумите на излизащите от депото товарни коли;
- Административна сграда за обслужващия персонал на депото;
- Локална пречиствателна станция за отпадъчни води;
- Мачтов трафопост;
- Дизелов агрегат /за резервно ел. захранване/;
- Инсталация за улавяне и изгаряне на биогаз;
- Механична работилница;
- Навес за компактора;
- Резервоар с помпена станция за питейни и технически води;
- Резервоар за дизелово гориво;
- Мобилна цистерна за технически води;
- Открит склад.

Генерален план на площадката, на който е показано местоположението на отделните съоръжения е даден в Приложение I.Б. I.1-1 и Приложение I.Б. I.1-1А.

Основни технологични процеси, които ще се осъществяват:

След влизането на сметовозните коли в площадката, същите преминават през електронния кантар за регистрация на количеството отпадъци и въвеждане на регистрационен номер на

Разстилането и уплътняването на отпадъците се извършва на пластове от 20-30 cm. Тези процеси се осъществяват върху определен за деня работен участък. С разриването и пробутването на отпадъците за деня се оформя пресечна пирамида с височина 1,80 m и странични откоси с наклон 1:3.

Този дневен участък се закръпява с пръст с дебелина 0,20 m. Размерите на дневния работен участък са в зависимост от дневното количество постъпващи отпадъци и уплътняващата техника (компактор). По този начин се оформят хоризонтите депонирани, закръпени и уплътнени отпадъци с височина 2.00 m. На всеки хоризонт се обособява площадка за временно съхранение

на пръст за запръстяване на следващ участък. Същата се доставя със самосвал от площадката за съхранение на спомагателния материал - пръст за запръстяване по хоризонти, разположена в югозападната част на площадката, непосредствено до стопанския двор.

При сухо и ветриво време е необходимо ръсене на отпадъците с техническа вода с водоноски за намаляване на прахността.

Линията на отпадъците по откоса на оградащата дига се определя от дебелината на рекултивационния слой. Предвид обстоятелството, че дъното на депото е изолирано с HDPE фолио върху глинен екран от 0.5 m и изискванията на Наредба No 8 (24.08.2004г., ДВ бр. 83/2004г.) се приема дебелината на рекултивационния слой - 1.8 m (газов дренаж - 0.5 m, глина - 1 m и хумус -

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

София-1000, пл. "Св. Неделя" № 5, тел. 9301, факс 9811833

Изх. № 47-22-ПСК-0154-2/11.01.2010г.
София

ДО
Г-Н ЗЛАТКО ЖИВКОВ
КМЕТ НА
ОБЩИНА МОНТАНА
УЛ. „ИЗВОРА“ № 1
ГР. МОНТАНА

Копие: РЕГИОНАЛНА ИНСПЕКЦИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ И
КОНТРОЛ НА ОБЩЕСТВЕННОТО ЗДРАВЕ
МОНТАНА

Министерство на здравеопазването, на основание чл. 4 от Наредба № 7 на МЗ за хигиенните изисквания за здравна защита на селищната среда (ДВ. бр. 46 от 1992 г., изм. и доп. бр. 46 от 1994 г., бр. 89 и 101 от 1996 г., бр. 101 от 1997 г. и бр. 20 от 1999 г.) и въз основа на представените: БУЛСТАТ - ЕИК; акт № 612 за общинска собственост; допълнителен лист № 1 към АОС № 612/22.01.2003 г.; заверена териториална скица № Ф00967/09.01.2009 г. на имот № 000265 в землище на с. Крапчене, община Монтана; скица № Ф00975/09.01.2009 г. на имот № 000363, землище на с. Николово, община Монтана на общинска служба „Земеделие” - гр. Монтана; кадастрална извадка със схема на ДТБО и нанесени отстояния до най-близко разположените обекти, подлежащи на здравна защита; окончателен доклад за ОВОС - февруари 2000г.; Решение № 42-ПР/28.12.2009г. на Министерство на околната среда и водите за преценяване на необходимостта от извършване па оценка на въздействието върху околната среда; Уведомление за инвестиционно предложение до Министъра на околната среда и водите; Писмо № 10-00-2/10.01.2009г. на Община Монтана до Кмета на с. Крапчене с уведомление за инвестиционното предложение; писмо № 04-09-58/01.09.2009г. на Община Монтана до Министерство на здравеопазването с информация, че няма възражения, предложения и мнения относно инвестиционното предложение; становище № 05-4-35/22.12.2008г. на Регионална инспекция за опазване и контрол на общественото здраве - Монтана и комплексна екологична експертиза със здравна оценка, изготвена от независим експерт, намалява хигиенно - защитната зона от 1000 метра на 875 метра (разстоянието на което е разположен най-близкия обект, подлежащ на здравна защита - комплекс „Пъстрина” - ресторант с къмпинг, без постоянно живущо население) за обект:

**„РАЗШИРЕНИЕ НА ДЕПО ЗА ТВЪРДИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ С ЕЖЕДНЕВНО
ЗАПРЪСТЯВАНЕ В ИМОТ № 000265, ЗЕМЛИЩЕ НА С. КРАПЧЕНЕ И
ПИ № 000363, ЗЕМЛИЩЕ НА С. НИКОЛОВО, МЕСТНОСТ „НЕДЕЛИЩЕ”,**

ОБЩИНА МОНТАНА

Съгласуването се извършва при спазване на следните изисквания:

1. Да се изгради ограда и пояс от бързорастяща дървесна и храстовидна растителност около обекта.
2. При необходимост да се предвидят филтри на сградата за компостиране.
3. Стриктно да се спазва технологията на депониране.
4. Да се извършва периодично дезинсекция и дератизация.

В случай, че на границите на обектите и териториите, подлежащи на здравна защита се установи нарушение на действащите здравни и екологични норми в резултат от дейността на депото, да се предприемат мерки за намаляване емисирането и разпространението на установените замърсители.

Д-р СНЕЖАНА АЛТЪНКОВА
ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ
(Заповед № РД 15-2408/10.08.2009г.)

**ЕКОЛОГИЧНА ЕКСПЕРТИЗА СЪС ЗДРАВНА ОЦЕНКА
ЗА ОБЕКТ**

**„РАЗШИРЯВАНЕ НА СЪЩЕСТВУВАЩО ОБЩИНСКО
ДЕПО ЗА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ - МОНТАНА И
ОБОСОБЯВАНЕТО МУ КАТО РЕГИОНАЛНО ДЕПО ЗА
НЕОПАСНИ ОТПАДЪЦИ ЗА ОБЩИНИ МОНТАНА,
КРИВОДОЛ, БОЙЧИНОВЦИ, БЕРКОВИЦА, ЛОМ,
ЧИПРОВЦИ, ГЕОРГИ ДАМЯНОВО, БРУСАРЦИ,
МЕДКОВЕЦ, ВЪРШЕЦ И ЯКИМОВО” В ИМОТ
№000265, ЗЕМЛИЩЕ НА С. КРАПЧЕНЕ И ИМОТ
№000363, ЗЕМЛИЩЕ НА С. НИКОЛОВО, МЕСТНОСТ
„НЕДЕЛИЩЕ”, ОБЩИНА МОНТАНА, ОБЛАСТ
МОНТАНА**

СОФИЯ 2010

			като миризми и прах, преустановяване на замърсяването на района с леки фракции на отпадъците като хартия, пластмаси, а също така и с възможности за намаляване на шума от дейностите на самото депо.
3.	Въвеждане на система за собствен мониторинг - Периодично измерване на съдържанието на вредни вещества в отделения от депото инфилтрат и съответно в механично пречистената отпадна вода.	По време на експлоатацията.	Контролиране на качеството на заустваните отпадни води след механичното пречистване.
4.	Въвеждане на система за собствен мониторинг - Регулярно да се извършват измервания за определяне на праховото замърсяване в района на депото.	По време на експлоатацията.	Ограничаване на здравния риск.
5.	Редовно провеждане на мероприятия по дезинфекция, дезинсекция и дератизация на територията на депото.	По време на експлоатацията.	Ограничаване на епидемиологичния риск.

6.	Редовното поддържане на чистотата на пътното трасе за сметоизвозване е от особена важност. При необходимост да се вземат мерки за подобряване качеството на пътната настилка до включване в главния път Монтана - Враца, както и подобряване на условията за равномерен ход на сметоизвозните коли.	По време на експлоатацията.	Ограничаване на здравния риск. /
7.	Работа единствено на дневна работна смяна.	По време на експлоатацията.	Ограничаване на здравния риск в околните населени места.
8.	Съгласно компетенцията на РЦЗ и РИОКОЗ - Монтана, да се изготвя периодична съпоставка със здравните индикатори на населението от община Монтана - с. Николово за минали периоди с цел търсене на промяна в здравния статус.	По време на експлоатацията.	Здравен мониторинг на населението и предприемане на съответните профилактични мерки при необходимост.
9.	Съгласно на компетенцията РИОСВ, периодичен анализ на детерминиращите фактори на околната среда в района на депото.	По време на експлоатацията.	Поддържане на чиста околна среда.

ПРИЛОЖЕНИЕ VII

Съобщение на ЕК за членовете на ЕП относно петиция 0408/2012

Европейски парламент

2019-2024

Комисия по петиции

31.08.2020

СЪОБЩЕНИЕ ЗА ЧЛЕНОВЕТЕ НА ЕП

Относно: Петиция № 1408/2012 от П.П. (с българско гражданство) внесена от Петър Пенчев, с българско гражданство, от името на Национално движение „Екогласност“, относно спазването на законодателството в областта на опазването на околната среда във връзка с планирани депа за отпадъци в община Монтана, България.

1. Резюме на петицията

Вносителят на петицията посочва, че в община Монтана се обособява регионално депо за отпадъци въз основа на финансиране със 7,5 милиона евро от предприсъединителните фондове по ИСПА, без да е направена оценка на въздействието върху околната среда. Той посочва, че жалбите му до съответните органи, съдилища и Европейската служба за борба с измамите (OLAF) са били отхвърлени. Той също така изразява загриженост относно трудностите при достъпа до правосъдие по въпроси, свързани с околната среда. Освен това, на 28 септември 2012 г. Комитетът за съответствие с Конвенцията от Орхус е посочил, че някои от разпоредбите на българското законодателство в областта на опазването на околната среда са в нарушение на Конвенцията, по-специално във връзка с правото на гражданите на обезщетение.

2. Допустимост

Обявена за допустима на 8 април 2013 г. Комисията е приканена да предостави сведения (член 216, параграф 6 от Правилника за дейността (нов член 227, параграф 6).

3. Отговор на Комисията, получен на 30 януари 2015 г.

На първо място, що се отнася до депото за отпадъци в Монтана, в предишна жалба до Комисията вносителят на петицията вече беше заявил, че то се управлява лошо, по-специално от гледна точка на нивото на защита на здравето на човека и околната среда. Службите на Комисията разгледаха надлежно този въпрос. Твърденията на вносителя на петицията обаче не можаха да бъдат доказани. Българските органи са представили доказателства, че депото за отпадъци функционира в съответствие с разрешителното и че са взети всички необходими мерки за защита на здравето на човека и околната среда. Ето защо разглеждането на жалбата беше приключено.

На второ място, вносителят на петицията повдига оплаквания относно производството пред Върховния административен съд на Република България и твърди, че има нередности в законодателния процес в Народното събрание при транспонирането на съответното законодателство на ЕС в българското право. В това отношение Комисията би искала да посочи, че организацията и провеждането на съдебни производства и законодателни процедури попада в сферата на компетентност на държавите членки.

На последно място, вносителят на петицията счита, че българските органи са нарушили Конвенцията от Орхус с отказа на достъп до правосъдие при няколко съдебни производства във връзка с депото за отпадъци в Монтана. Комисията прие за сведение предоставената от вносителя на петицията информация и твърденията относно липсата на достъп до правосъдие за засегнатите граждани.

Заклучения

Две от трите твърдения не са обосновани. Що се отнася до третото твърдение, след предварителна оценка на предоставената от вносителя информация относно евентуални пропуски в България по отношение на достъпа до правосъдие и публично достъпната информация, службите на Комисията понастоящем оценяват дали действащото законодателство в България противоречи на разпоредбите на Конвенцията от Орхус, уреждащи достъпа до правосъдие, а именно на член 9, параграфи 2 и 3 по отношение на възможностите на гражданите да оспорват в съда общите планове за териториално устройство, подробните планове за териториално устройство и някои разрешителни за строителство и/или експлоатация. Ето защо службите на Комисията взеха решение да поискат разяснения от българските органи в тази връзка.

Комисията ще продължи да информира комисията по петиции за своите заключения.

4. Отговор на Комисията (REV I), получен на 27 януари 2016 г.

През февруари 2015 г. службите на Комисията започнаха официално разследване (EU Pilot) относно евентуалното нарушение на разпоредбите на Конвенцията от Орхус, уреждащи достъпа до правосъдие, а именно на член 9, параграфи 2 и 3 по отношение на възможностите на гражданите да оспорват в националните съдилища общите планове за териториално устройство, подробните планове за териториално устройство и някои разрешителни за строителство и/или експлоатация. В отговора си българските органи изразяват несъгласие с изложените от Комисията аргументи и се позовават на различни национални законодателни актове, които са в съответствие с горепосочените разпоредби. Понастоящем отговорът се разглежда.

Заклучения

Особеностите на разглежданите въпроси и правната сложност на аргументите на държавата членка изискват допълнителна оценка и анализ.

5. Отговор на Комисията (REV II), получен на 31 юли 2017 г.

Разследването в рамките на EU Pilot относно евентуалното нарушение в България на разпоредбите на Конвенцията от Орхус, уреждащи достъпа до правосъдие, все още е в ход.

Допълнителните пояснения, изпратени от вносителя на петицията по електронна поща на 12 април 2016 г., се отнасяха до паралелен въпрос – този за депото за отпадъци в Монтана, и бяха счестени от службите на Комисията за неоснователни. Всъщност тези забележки не са предоставили никакви нови факти/елементи, които биха могли да доведат до това службите на Комисията да преразгледат предишната си позиция.

6. Отговор на Комисията (REV III), получен на 31 август 2020 г.

Разследването в рамките на EU Pilot относно евентуалното нарушение в България на разпоредбите на Конвенцията от Орхус, уреждащи достъпа до правосъдие, беше приключено.

Що се отнася до управлението на отпадъците, анализът на Комисията показва, че според националната съдебна практика „*изброените дейности*“ в една общинска програма за управление на отпадъците „*оказват въздействие върху околната среда и по този начин засягат правата на гражданите в региона*“ и на неправителствените организации в областта на околната среда (НПО). Подходът на националните съдилища към плановете за управление на речните басейни е подобен, като по този начин се осигурява необходимият достъп до правосъдие по отношение на управлението на отпадъците и мерките за управление на речните басейни.

Това не е така по отношение на качеството на въздуха. Поради това през май 2020 г. Комисията започна производство за установяване на неизпълнение на задължения срещу България за неспазване на задължението да гарантира, че на физическите или юридическите лица, пряко засегнати от превишения на пределно допустимите стойности на замърсяването на въздуха съгласно Директива 2008/50/ЕО¹ относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа, е разрешено да сезират националните съдилища. Екологичните организации и физическите или юридическите лица понастоящем нямат право да оспорват съгласуваността на плана за качество на въздуха и да изискват от публичните органи да изготвят плановете за качеството на въздуха, както изисква директивата. Качеството на въздуха обаче не е предмет на настоящата петиция.

Успоредният въпрос, свързан с депото за отпадъци в Монтана, се счита за неоснователен и следователно не се проследява от службите на Комисията.

¹ Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2008 г. относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа, *ОВ L 152, 11.6.2008 г., стр. 1 – 44.*

Заклучение

С оглед на горепосоченото Комисията не възнамерява да разследва повече изразените в петицията твърдения, тъй като те се считат за неоснователни.